

bylo možno v něm poznat osobnost z portrétu, který přitahoval Isabelliny oči v jejím zarmoucení a k němuž se obracela jako k přátelské tváři. Byl to kníže, otec Vallombreusův. Syn nesl jméno jednoho vévodství, než podle přirozeného řádu posloupnosti se zase on stane hlavou rodu.

Při spatření Isabelly, kterou Herodes a Sigognac podpírali a jež ve své bezkrevné bledosti vypadala jako mrtvá, zvedl kníže ruce k nebi a povzdechl: „Přišel jsem pozdě, ačkoli jsem tak spěchal,“ řekl, sklonil se k mladé herečce a vzal ji za ruku.

Na této ruce, bělostné, jako by byla vybroušena z alabastru, třpytil se na ukazováčku prsten, v němž byl zasazen velký amethyst. Se vzrušeným zachvěním jej stáhl Isabelle s prstu, pokynul lokaji, aby přistoupil se svícnem a v živější záři voskovic luštil erb vyrytý v kameni; přibližoval prsten až ke světlu a vzdaloval jej od oka, aby jeho stařecký zrak lépe zachytil podrobnosti.

Sigognac, Herodes a Lampourde s úžasem sledovali zmatená gesta knížete a změnu v jeho tváři při spatření toho klenotu; vypadalo to, že jej zná a že jej znovu a znovu otáčí v ruku, jako by se nemohl odhodlat připustit těžkou myšlenku.

„Kde je Vallombreuse,“ ozval se konečně hřímavým hlasem, „kde je ten netvor, nehodný mého rodu?“

Poznal, a nemohl už o tom pochybovat, v prstenu, ozdobeném vymyšleným erbem, ten prsten, jímž kdysi pečetival dopisy, které psal Isabellině matce Cornelií. Jak se ten prsten dostal na prst mladé herečky, kterou Vallombreuse unesl, a od koho jej má? » Je to snad Corneliina dcera?« ptal se kníže, » a tedy má dcera? Její herecké povolání, její věk, i tvář, v níž zjemnělé jsou některé rysy její matky, to vše se shoduje, abych tomu uvěřil. Ten neblahý hýřil běhal tedy za svou sestrou; vždyť je to krve-smilná láska; oh! jsem krutě potrestán za starou vinu!«

Isabella konečně otevřela oči a její první pohled spočinul na knížeti, držícím prsten, který jí sňal s prstu. Zdálo se jí, že kdysi už vídala tu tvář, ale ještě mladou, bez bílých vlasů a šedivých vousů. A vypadal jako zestárlá kopie portrétu nad krbem. Isabellino srdce zaplavil při jeho spatření pocit hluboké úcty. Viděla také vedle sebe statečného Sigognaca s milým Herodem, oba živé a zdravé, a po úzkostech zápasu nastoupil pocit bezpečí

a vysvobození. Nemusila se už ničeho bát ani pro své přátele, ani pro sebe. Zpola se pozvedla a sklonila hlavu před knížetem, který na ni pohlížel s vášnivou pozorností, jako by v rysech mladé dívky hledal podobu někoho, kdo mu byl kdysi drahý.

„Slečno, od koho máte ten prsten, který ve mně vyvolává jisté vzpomínky? Je už dlouho ve vašem majetku?“ ptal se starý velmož dojatým hlasem.

„Mám jej od dětství a je to jediné dědictví, které mi zůstalo po matce,“ odpověděla Isabella.

„A kdo byla vaše matka?“ ptal se kníže se zvýšeným zájmem.

„Jmenovala se Cornelia“, odpověděla skromně Isabella, „a byla to chudá venkovská herečka, hrávala tragické královny a princezny v herecké společnosti, u níž jsem teď já také.“

„Cornelia! Není už pochyby,“ zabručel kníže rozrušen, „ano, je to ona,“ ale ovládl své dojetí, vrátil se k svému majestátnímu a klidnému výrazu a řekl Isabelle: „Dovolíte-li, nechám ten prsten u sebe. Vrátím vám jej, až bude třeba.“

„V rukou Vaší Milosti je na dobrém místě,“ odpověděla mladá herečka, v níž se z mlhavých vzpomínek z dětství vynořovala tvář, kterou docela malinká vídala sklánět se nad svou koblébkou.

„Pánové,“ řekl kníže a upřel pevný a jasný pohled na Sigognaca a jeho druhy, „za každých jiných okolností bych mohl shledat podivnou vaši ozbrojenou přítomnost v mém zámku; ale znám důvod, proč jste vpadli do tohoto až dosud posvátného sídla. Násilí přivolává násilí a je jeho ospravedlněním. Zavřu oči nad tím, co se tu sběhlo. Ale kde je vévoda de Vallombreuse, ten zvrhlý syn, který zneuctívá mé stáří?“

Jako by odpovídal na otcovo zavolání, vévoda de Vallombreuse se v téže chvíli objevil na prahu pokoje, podpírán Malarticem; byl strašlivě bledý a rukou si křečovitě přidržel na hrudi kapesník. Šel, ale jako chodí přízraky, aniž zvedal nohy. Držel se na nohou pouze strašnou vůlí, a to úsilí dávalo jeho rysům nehybnost mramorové masky. Zaslechl otcův hlas, a třebaže byl tak zkažený, ještě se ho bál a doufal, že se mu podaří před ním zranění skrýt. Kousal se do rtů, aby nekřičel, a polykal krvavou pěnu, která mu stoupala do koutků úst; sňal dokonce klobouk,

přese všechnu krutou bolest, kterou mu způsobilo zvednutí paže, a zůstal tak stát, s nepokrytou hlavou a mlčky.

„Pane,“ řekl kníže, „vaše kousky přesahují všechny meze a vaše nerozvážnosti jsou takové, že budu nucen poprosit za vás krále o milost vězení nebo doživotního vyhnanství. Únos, omezování osobní svobody, znásilnění, to už nemá co dělat s galantními kousky, a i když mohu leccos prominout jako poblouznění divokého mládí, nikdy neprominu chladně uvážený zločin. Víte vy, netvore,“ pokračoval, přistoupil přitom k Vallombreusovi a šeptal mu do ucha, aby ho nikdo jiný neslyšel, „víte, kdo je ta mladá dívka, ta Isabella, kterou jste přese všechno její ctnostný odpor unesl? Vaše sestra!“

„Kéž vám nahradí syna, kterého ztrácíte,“ odpověděl Vallombreuse, zachvácen mdlobou, jež přivolala na jeho obličej smrtelný pot; „ale neprovinil jsem se tak, jak myslíte. Isabella je čistá, přísahám to při Bohu, před nímž brzy budu stát. Smrt nemá ve zvyku lhát a slovu umírajícího šlechtice se může věřit.“

Tato věta byla vyslovena hlasitě, aby ji slyšeli všichni. Isabella obrátila krásné, slzami zvlhlé oči k Sigognacovi a viděla na tváři toho dokonalého milence, že nečekal na Vallombreusovo svědectví *in extremis*, aby věřil cudnosti té, kterou miloval.

„Ale co je vám?“ řekl kníže a natáhl ruku k mladému vévodovi, který zakolísal, třebaže jej podpíral Malartic.

„Nic, otče,“ odpověděl Vallombreuse sotva zřetelným hlasem, „nic . . . Umírám“; a padl jako ztuhlý na dlaždice chodby, aniž jej Malartic mohl udržet.

„Nepadl na nos,“ řekl filosoficky Jacquemin Lampourde, „je to jen mdloba, ještě se z toho může dostat. Takové věci my známe, my muži od meče, lépe než ti od lancety nebo apatykáři.“

„Lékaře! Lékaře!“ volal kníže, zapomenuv na svůj hněv; „snad ještě je nějaká naděje. Celé jmění tomu, kdo mi zachrání syna, jediného potomka vznešeného rodu. Hněte se! Co tu děláte? Běžte, leťte!“

Dva z lokajů, kteří nepohnuti a aniž hnuli okem, ozařovali scénu pochodněmi, se nyní hnuli od stěny a běželi vykonat pánovy rozkazy.

Jiní sloužící se všemožnou opatrností zvedli Vallombreusovo

tělo a na rozkaz jeho otce je odnesli do bytu, kde je uložili na lože.

Starý velmož sledoval žalostný průvod pohledem, v němž bolest už pohasila hněv. Věděl, že s tímto synem, jež miloval i nenáviděl, vymírá jeho rod, a zapomněl v té chvíli na jeho nepravosti, vzpomínal jen na jeho skvělé vlastnosti. Padla na něho hluboká melancholie a setrval po několik minut v mlčení, z něhož se jej nikdo neodvážil vyrušit.

Isabella se už zcela zotavila ze své mdloby, stála tu s očima sklopenýma vedle Sigognaca a Heroda a stydlivou rukou opravovala nepořádek svého oděvu. Lampourde a Scapin se drželi poněkud v pozadí jako druhořadé postavy a z rámu dveří vyhlížely zvědavé hlavy hrdlořezů, kteří se zúčastnili boje a nebyli právě klidní o svůj osud, obávající se, aby nebyli posláni na galeje nebo na šibenici za to, že Vallombreusovi napomáhali v jeho zlých skutcích.

Konečně kníže přerušil to tísnivé ticho a řekl:

„Vy všichni, kdo jste dali své meče do služeb zlých náruživostí mého syna, okamžitě odejděte ze zámku. Na to jsem příliš šlechticem, abych tu k vůli vám vzal na sebe úlohu strážce nebo kata; běžte, zmizte, zalezte do svých doupat. Však vás tam spravedlnost najde.“

Nebyla to právě roztomilá poklona; ale nebylo také na místě projevat příliš samolibou nedůtklivost. Rváči, které Lampourde na počátku této scény zbavil pout, sypali odtud, ani nežádali o zálohu, a Malartic v čele.

Když ti byli pryč, Vallombreusův otec vzal Isabellu za ruku, odloučil ji od skupiny, kde stála, postavil ji vedle sebe a řekl: „Zůstaňte zde, slečno; vaše místo je teď vedle mne. Budiž aspoň tak, že mi vrátíte dceru, když mi berete syna.“ A utřel si slzu, jež proti jeho vůli mu skanula zpod víčka. Potom se s nevyrovnatelně vznešeným gestem obrátil na Sigognaca: „Pane, vy teď se svými druhy můžete odejít. U svého otce se Isabella nemá čeho bát a od nynějška tento zámek bude jejím sídlem. Její původ je nyní znám a nehodí se, aby se má dcera vrátila do Paříže. Zaplatil jsem za ni dost draho a mohu si ji tedy ponechat. Ačkoli tím ztrácím naději na pokračování svého rodu, děkuji vám, že jste ušetřil mého syna hanebného činu, ba co říkám, ohavného zlo-

činu. Vidím na svém erbu raději skvrnu krve než skvrnu bláta. Protože Vallombreuse byl hanebník, jednal jste správně, že jste ho zabil. Chránil jste slabost, nevinnost a ctnost, jednal jste tedy jako pravý šlechtic, a ujišťují mě, že jím opravdu jste. Zachráněná čest mé dcery vykupuje smrt jejího bratra. To mi říká rozum; ale otcovské srdce proti tomu reptá a mohlo by se mě zmocnit nespravedlivé pomyšlení na pomstu, a třeba bych se neovládl. Odejděte tedy, nebudu vás pronásledovat a budu se snažit zapomenout, že krutá nezbytnost vehnala vaši čepel do hrudi mého syna!“

„Pane,“ odpověděl hluboce uctivým tónem Sigognac, „cítím s vámi vaši bolest otce do té míry, že bych beze slova přijal i ty nejkrvavější a nejtrpčí urážky, třebaže v tomto nešťastném střetnutí si má poctivost nemá co vyčítat. Nechci se ospravedlňovat ve vašich očích tím, že bych cokoli řekl proti nešťastnému vévodovi de Vallombreusovi, ale věřte, že jsem jej nevyhledával, vrhl se mi sám do cesty a v nejednom případě jsem udělal vše, abych jej ušetřil. A také zde jenom jeho slepá zuřivost jej vehnala na můj meč. Ponechávám ve vašich rukou Isabellu, která je mi dražší než sám život, a odcházím navždy, zarmoucen tímto smutným vítězstvím, které je pro mne skutečnou porážkou, vždyť zničilo mé štěstí. Ach! oč lépe by bylo, kdybych byl zabit a obětí, než že jsem zabil!“

Nato Sigognac knížete pozdravil smeknutím, poslal Isabelle pohled plný lásky a lítosti a odcházel, následován Lampourdem a Scapinem, dolů po schodišti a ovšem více než jedenkrát otočil hlavu a tak viděl, že mladá dívka se musí opírat o zídku zábradlí, aby neklesla, a drží kapesník u očí plných slz. Plakala nad smrtí svého bratra, nebo pro Sigognacův odchod? My si myslíme, že to bylo pro Sigognacův odchod, vždyť nechuť vůči Vallombreusovi neměla ještě čas, aby se v ní změnila v něžný cit tím náhlým odhalením příbuzenského vztahu. Tak aspoň baron i při své skromnosti usoudil, a jak už je zvláštní to lidské srdce, odcházel utěšen slzami té, kterou miloval.

Sigognac a jeho tlupa vyšli po padacím mostě, zamířili podél příkopu k lesíku, kde nechali koně, a na jednom místě uslyšeli z příkopu plačtivý hlas, právě tam, kde ležel převalený strom.

Byl to vrátný z divadla, který se nemohl vymotat z větví a žalostně volal o pomoc; z vody se mu vynořovala jenom hlava, takže kdykoli otevřel zobák, aby zanaříkal, musil podstoupit hrozbu, že polkne tu nechutnou tekutinu, kterou nenáviděl víc než lektvary k černým kouzlům. Scapin, hbitý a mrštného těla, nelenil a odvážil se na strom a za chvíli vylovil vrátného, ověšeného vodními rostlinami a namočeného, až s něho crčela voda.

Koně se nehnuli z úkrytu, jezdcí je tedy obkročili a vesele se vydali na cestu k Paříži.

„Co si myslíte, pane barone, o všech těch událostech?“ ptal se Herodes Sigognaca, který s ním jel bota vedle boty. Vybarvuje se to jako závěr tragikomedie. Kdopak by se byl při té šarvátce nadál velkopanského příjezdu toho otce, který si přijde s pochodněmi napřed a udělá konec těm poněkud silným mladickým kouskům svého pana syna? A pozná Isabellu podle pečetního prstenu s erbem! neviděli jsme to už na divadle? Koneckonců divadlo je obrazem života a život se mu tedy musí podobat jako originál portrétu. Vždycky se mluvilo v naší herecké tlupě, že Isabella je šlechtického rodu – Blazius a Leonarda si dokonce pamatovali, že knížete vídali, byl tehdy ještě vévodou, když se dvořil Corneliu. Leonarda nejednou dívku vybízela, aby vyhledala otce, ale ta, jak už je od přirozenosti mírná a skromná, neudělala nic, nechtěla se vnucovat do rodiny, která by jí byla možná zavrhla, a spokojila se svým skromným osudem.“

„Ano, věděl jsem o tom,“ odpověděl Sigognac; „Isabella jinak nepřikládala důležitost tomuto vznešenému původu, ale vypravovala mi příběh své matky a mluvila o tom prstenu. Ostatně už na jemném citění té milé dívky bylo dobře vidět, že má v žilách vznešenou krev. Byl bych to uhodl, i kdyby mi nebyla nic řekla. Její cudná, jemná, čistá krása ukazovala na dobrý rod. Proto také v mé lásce k ní byla vždycky nesmělost a úcta, ačkoli galantnost si k herečkám obvykle mnoho dovoluje. Ale jaké neštěstí, že právě ten Vallombreuse je její bratr! Teď mezi námi dvěma je mrtvola; kaluž krve stojí mezi námi, a přece nemohl jsem zachránit její čest jinak než touto smrtí. Jsem to nešťastník! sám jsem postavil překážku, o níž se musí rozbít má láska, a zabil jsem svou naději mečem, který hájil to, co je mi nejdražší. Chtěl jsem si

uchovat, co miluji, a navždy jsem si to odňal. Jak bych se mohl s rukama od krve postavit před Isabellou ve smutku? Bědal! Tu krev jsem prolil na její obranu, ale byla to krev jejího bratra! I kdyby ona mi to odpustila a mohla se snad na mne podívat bez hrůzy, kníže, který teď má nad ní otcovská práva, zažene s kletbou toho, jenž mu zabil syna. Oh, narodil jsem se věru na nešťastné planetě!“

„To všechno je jistě velice žalostné,“ odpověděl Herodes, „ale Cidovy a Chiméniny záležitosti byly ještě mnohem zamotanější, jak to vidíme z kusu pana Pierra de Corneille, a přece po mnoha bojích mezi láskou a povinností nakonec to dopadlo dobře, to se ví, ne bez nějakých těch antitezí a trochu přehnaných agudezzas po španělském vkusu, ale na divadle to působí dobře; Vallombreuse je ostatně Isabellin bratr jen z jedné strany. Nenarodili se z jednoho lůna a poznali se jako sourozenci jen na několik minut, což nemůže stačit, aby tu vznikl silnější pocit bolestného ublížení. A ostatně naše mladá přítelkyně nenáviděla jako mor toho zběsilého šlechtice, který ji pronásledoval svou násilnickou a pohoršlivou galantností. Ani kníže nebyl se svým synem zvlášť spokojen, vždyť ten byl ukrutný jako Nero, prostopášný jako Heliogabal a zvrhlý jako Satan, a nebýt toho, že byl vévoda, už by dvacetkrát visel. Nezoufejte si tak tedy. Věci vezmou možná lepší obrat, než myslíte.“

„Dej Bůh, milý Herode,“ odpověděl Sigognac, „ale já už od malička nemám štěstí. Už při mém zrození seděly zlé, hrbaté sudičky a smůla. Bylo by pro mne vskutku lépe, kdybych byl zabit; Isabellin otec by byl stejně přišel a ona by byla zachráněna bez Vallombreusovy smrti; a potom, musím vám říci všechno, pronikla mnou nevím jaká tajemná hrůza a ledový chlad mi vešel až do morku kostí, když jsem viděl, jak ten krásný mladý muž, plný života, ohně a vášnivého citu, padl před mýma očima na zem jako kus dřeva, ztuhlý, chladný a bledý. Herode, smrt člověka je vážná věc, a třebaže zločinu jsem se nedopustil a nemám výčitky svědomí, stále vidím před sebou Vallombreuse, ležícího na mramorové dlažbě u schodiště s vlasy rozhozenými a s krvavou skvrnou na hrudi.“

„To jsou samé chiméry,“ řekl Herodes, „zabil jste ho podle všech pravidel. Trochu jízdy tryskem rozptýlí ty skrupule, ty

jsou jen z horečné činnosti a z nočního chladu. Vallombreusova smrt způsobí rozruch u dvora i ve městě, ať jakkoliv se budou snažit to skrývat. A i když nebyl nijak oblíben, mohli by teď hledat něco proti vám. Tak teď už bez diškurýrování dejme našim ořům ostruhy a polykejme tu šedivou a nudnou cestu, která se tu táhne před námi mezi dvěma řadami násad ke košťatům ve studeném měsíčním světle.“

Koně, pobídnuti patami, vyrazili živějším klusem; ale než dojedou, my se vraťme do zámku, teď tak ztichlého, jako byl dříve hlučný, a vejďme do pokoje, kde sloužící uložili Vallombreuse. Osvětloval jej víceramenný svícen, postavený na kulatém stolku, a jeho paprsky dopadaly na lože, kde ležel mladý vévoda, nehybný jako nebožtík a jako by ještě bledší na tmavočerveném pozadí záclon a v červených odlescích hedvábí. Ebenové ostění, vykládané měděnými proužky, šlo do výše muže, nad ním byly gobelíny dobré vazby, představující historii Medeinu a Jasonovu, plnou zabíjení a ponurých kouzel. Zde bylo vidět, jak Medea rozsekává na kusy Peliada, pod záminkou, že ho omladí jako Esona. Tam zase Medea, žárlivá manželka a zvrhlá matka, rdousila své děti. Na jiné výplni pak prchala, opilá pomstou, na voze taženém draky, chrlicími oheň. Byla to zajisté krásná a drahá tkanina a z dovedných rukou, ale v těch lících výjevech z mytologie bylo cosi truchlivého a krutého, co ukazovalo na sveřepou divokost toho, kdo si je vybral. Za rozhrnutými záclonami bylo v pozadí lůžka vidět Jasona, jak bojuje s nestvůrnými kovovými býky, ochránci Zlatého rouna, a vypadalo to, jako by Vallombreuse, ležící bez života pod nimi, byl jednou jejich obětí.

Svrchovaně nádherné a elegantní oděvy, zřejmě po zkoušení zavržené, byly pohozeny tu a tam po židlích; velká japonská váza, zdobená modrou a červenou kresbou, stála na stolku, rovněž ebenovém jako všechn nábytek v pokoji, a v ní zářila kytice nejvzácnějších květin, jež měla nahradit tu, kterou Isabella odmítla; nedostala se už na místo určení, protože mezitím došlo k nenadálému útoku na zámek. Tyto rozvité a nádherné květy, čerstvé ještě svědectví galantních záměrů, byly v podivném kontrastu s tím tělem bez hnutí a moralista by si tu byl pro své filosofování přišel na své.

Kníže seděl v křesle vedle lůžka a pohlížel zasmužilým okem na ten obličej, bílý jako krajkový polštář, který se vzdouval kolem něho. V této bledosti se jeho rysy jevily jemnější a čistší. Vše, co hrubého život může vtisknout do lidské podoby, mizelo v mramorově jasném klidu a Vallombreuse ještě nikdy nebyl tak krásný. Zdálo se, že ani dech nevychází z těch pootevřených rtů, jejich granátová červeň ustoupila fialové barvě smrti. V pohledu na tento milý tvar, který se měl brzy rozpadnout, kníže zapomněl, že z něho vyjde duše démona, a smutně myslel na slavné jméno, jež si minulé staletí v úctě předávala a které k příštím staletím už nedojde. Oplakával víc než jen smrt svého syna, oplakával zánik svého rodu. Držel ve svých rukou ledovou ruku Vallombreusovu, a když v nich cítil trochu tepla, nechával se unášet chimérickou nadějí.

Isabella stála u nohou lůžka se sepjatýma rukama a prosila Boha s celou vroucností své duše za bratra, jehož smrt bez viny způsobila a jenž platil životem hřích, že příliš miloval, hřích, který ženy rády odpouštějí, zvláště když jsou jeho předmětem.

„A ten lékař nejde,“ řekl kníže netrpělivě, „snad by ještě byla pomoc!“

Sotva ta slova vyslovil, otevřely se dveře a vstoupil chirurg a za ním žák, který mu nesl brašnu s nástroji. Lehce pozdravil a beze slova šel přímo k loži, kde ležel mladý vévoda, ohmatal puls, položil mu ruku na srdce a učinil malomyslné gesto. Nicméně, aby dal svému nálezu vědeckou jistotu, vytáhl z kapsy zrcátko z leštěné oceli, přiložil je k Vallombreusovým ústům a potom pozorně prohlížel jeho plochu; na povrchu kovu se ukázal lehoučký opar, který jej kalil. Lékař udiven opakoval zkoušku. Ocel se pokryla novým zamlžením. Isabella a kníže úzkostně sledovali to počínání. Chirurgův obličej se poněkud uvolnil.

„Život docela nevyhasl,“ řekl konečně, utíraje zrcátko, a obrátil se ke knížeti; „raněný ještě dýchá, a pokud smrt nepoložila na nemocného prst, je vždycky ještě naděje. Ale neoddávejte se předčasné radosti, aby potom snad vaše bolest nebyla ještě trpčí; řekl jsem, že pan vévoda de Vallombreuse nevydechl ještě naposled, a to je vše. Odtud k uzdravení je daleko. Vyšetřím teď jeho ránu, třeba ani není smrtelná, když ho nezabila hned.“

„Nezůstávejte tu, Isabello,“ řekl Vallombreusův otec, „taková tragická podívaná je pro mladou dívku příliš zarmucující. Dostanete zprávu o nálezu, až lékař skončí vyšetření.“

Mladá dívka odešla a lokaj ji dovedl do jiných pokojů, protože ty, kde dosud bydlela, byly ještě v nepořádku a rozházeny po boji, který se tam odehrál.

Chirurg za přispění pomocníka rozepnul Vallombreusovi kabátec, roztrhl košili a odhalil hrud, bílou jako slonová kost, na níž se rýsovala úzká trojúhelníkovitá rána ve věnečku několika kapek krve. Rána málo krvácela. Krev se rozlila dovnitř; Aeskulapův sluha rozhrnul okraje rány a zkoumal její hloubku. Tvář pacientova se stáhla lehkým zachvěním, ale oči zůstaly zavřeny; byl tak nehybný jako socha na náhrobku v rodinné kapli.

„To je v pořádku,“ řekl chirurg, vida toto bolestné svráštění, „trpí, a tedy žije. Citlivost je příznivé znamení.“

„Řekněte, že bude žít,“ řekl kníže, „zachraňte ho a učiním vás bohatým, splním všechna vaše přání; oč požádáte, to dostanete.“

„Oh! Jen ne tak rychle,“ odpověděl lékař, „ještě za nic neručím; meč pronikl horní částí pravé plíce. Je to vážný případ, velmi vážný. Ale pacient je mladý, zdravý, silný a má stavbu, že nebýt toho zranění mohl by žít sto let, je možné, že se z toho dostane, pokud se nepřidají nepředvídané komplikace. Takové případy už vyléčeny byly. Příroda u mladých lidí má tolik skrytých sil! Životní míza je u nich ještě na vzestupu, a ta rychle nahrazuje ztráty a znamenitě napravuje škody! Pokusím se nařiznutím a baňkami zbavit hrud krve, která se rozlila dovnitř a nakonec by pana vévodu zadusila, kdyby se byl šťastně nedostal do rukou muže vědy, což je dost vzácné v těchto vsích a zámcích daleko od Paříže. A dělej, ničemo,“ pokračoval, obrátiv se k pomocníkovi, „nevyvaluj na mne oči jako na ciferník orloje, rozmotej obvazy a připrav obklady, ať mohu přiložit první dávku.“

Chirurg skončil práci a řekl knížeti: „Račte přikázat, velmožný pane, aby nám postavili sem do kouta pokoje polní lůžko a aby nám dali lehkou svačinu, protože já a můj pomocník se budeme střídat u pana vévody de Vallombreuse. Je nutné, abych byl po ruce a sledoval každý příznak, abych s ním bojoval, kdyby byl nepříznivý, a pomáhal mu, když bude dobrý. Důvěřujte mi,

velmožný pane, a věřte, že všechno, čeho se může odvážit lidská věda pro záchranu života, bude uděláno směle i opatrně. Vraťte se do svého bytu, ručím vám za život vašeho pana syna . . . do rána.“

Vallombreusův otec, poněkud uklidněn tímto ujištěním, odešel a každou hodinu mu lokaj přinášel zprávy o stavu mladého vévody.

V novém příbytku, který Isabelle dali, našla tutéž plachou a zasmušilou komornou; čekala, aby jí pomohla při svlékání; výraz v její tváři se však úplně změnil. Oči jí svítily zvláštním leskem a bledá tvář byla prosvětlena vyzařováním uspokojené zášti. Pomsta, které se konečně dostalo neznámé pohaně, již dosud mlčky polykala v chladné a bezmocné zlosti, změnila němý přízrak v živoucí ženu. Upravovala Isabelle krásné vlasy se špatně skrývanou veselou radostí, úslužně jí pomáhala do rukávů noční košilky, poklekla, aby ji vyzula, a jevila se tak lichotná, jako dříve byla nerudná. Její rty, dříve jako zapečetěné, teď jen sršely otázkami.

Ale Isabella, zabrána v myšlenkách o bouřlivých událostech toho večera, si toho nijak zvlášť nepovšimla a ani se nezarazila nad tím, jak ta dívka svraštila obočí a vypadala popuzeně, když sloužící přišel sdělit, že pro pana vévodu ještě není všechna naděje ztracena.

Když potom Isabella ulehla do hebkého lůžka, které se věru hodilo za Morfeův oltář, ale kam spánek přesto nespěchal, snažila se ujasnit si city, jež v ní vyvolal tento náhlý osudový zvrát. Včera ještě byla ubohou herečkou a měla pouze to jméno, pod nímž ji uváděla divadelní oznámení na nárožích. A dnes ji velmož uznal za svou dceru; ona, prostá květinka, byla náhle naroubována na jednu větev toho mohutného genealogického stromu, jehož kořeny se nořily tak daleko do minulosti a jenž na každé větvi měl slavného muže, hrdinu! Ten ctihodný kníže, nad nímž už jsou jen korunované hlavy, to je tedy její otec. Ten strašný vévoda de Vallombreuse, i při vši své zvrhlosti tak krásný, se změnil z milence v bratra, a zůstane-li naživu, jeho vášnivý cit bezpochyby pohasne v čisté a pokojné přátelství. Zámek, který byl jejím vězením, se stal jejím příbytkem; ona je tu doma

a služebnictvo jí poslouchá s úctou, v níž už není nic nuceného ani předstíraného. Všechny sny, které by mohla mít ta nejnezřízenější ctižádost, ty všechny jí osud splnil bez jejího přispění. Z toho, co vypadalo jako její zkáza, vyvstalo její štěstí, zářivé, nepravděpodobné a nade všechno očekávání.

A přesto Isabellu, zahrnutou bohatstvím, překvapovalo, že nepocituje větší radost. Dokonce snad, aniž si to uvědomila, zalitovala života u divadla. Ale co převládalo nade vším, byla myšlenka na Sigognaca. Vzdálí jí nebo přiblíží jí změna jejího postavení k tomu tak dokonalému, oddanému a statečnému milenci? Když byla chudá, odmítla vzít si ho za manžela z obavy, že by byla překážkou v jeho štěstí; teď, bohatá, považovala za milou povinnost nabídnout mu svou ruku. Uznaná dcera knížete mohla se docela dobře stát baronkou de Sigognacovou. Ale baron zabil Vallombreuse! Jejich ruce se nemohou spojit nad hrobem. A nepodlehne-li mladý vévoda, vždyť jeho pýcha je citlivější než tělo a zachová si možná za své zranění a porážku příliš trvalý pocit záští. A kníže konečně je sice dobrý a šlechtetný, ale nemusí se dívat právě vlídným okem na toho, kdo ho mohl připravit o syna. Může si také přát pro Isabellu jiný sňatek. Ale mladá dívka si v duchu slíbila, že zůstane věrná své lásce herečky a že raději půjde do kláštera, než by přijala vévodu, markýze, hraběte, i kdyby takový nápadník byl krásný jako den a obdařen jako pohádkový princ.

Uspokojena tímto rozhodnutím už už usínala, když lehký šum jí přinutil znovu otevřít oči a uviděla, že u jejího lůžka stojí Chiquita a tiše a zádumčivě se na ni dívá.

„Co chceš, milé dítě?“ zeptala se Isabella nejněžnějším hlasem, „tys tedy neodešla s ostatními? Chceš-li zůstat se mnou, nechám si tě, prokázala jsi mi mnohou službu.“

„Mám tě moc ráda,“ odpověděla Chiquita, „ale nemohu s tebou zůstat, pokud bude naživu Agostin. Na albacetských čepelích stojí: *Soy de un dueño*, což znamená: »Mám jen jednoho pána«, a to je krásné heslo, věru hodné věrné oceli. A přece mám jedno přání. Uznáváš-li, že jsem se ti odměnila za perlový náhrdelník, dej mi políbení. Mne ještě nikdy nikdo nepolíbil. To musí být tak krásné!“

„Oh! A z celého srdce ráda!“ řekla Isabella, vzala hlavu děvčátka do rukou a zlíbala jí na snědé tváře, jež se pokryly ruměncem z mocného vzrušení.

„A teď sbohem!“ řekla Chiquita, když se jí vrátil obvyklý klid.

Už odcházela, tak tiše, jako přišla, ale zahlédla na stole nůž, s nímž učila mladou herečku zacházet, aby se mohla bránit proti Vallombreusovým útokům, a řekla Isabelle:

„Ten nůž mi vrať, už jej nepotřebuješ.“ A zmizela.

V RODINĚ

Chirurg řekl, že ručí za Vallombreusův život do rána. Jeho předpoklad se splnil. Když denní světlo začalo dopadat na nepořádek v pokoji, kde na stolcích se povalovaly zkrvavělé kusy prádla, mladý nemocný ještě dýchal. Dokonce se mu pootvírala víčka a zpod nich bloudil bezvýrazný a skelný pohled, ještě plný neurčitých děsů nicoty. V mlhách mdloby se mu ukázala kostlivá maska smrti a jeho oči chvílemi hleděly upřeně na jedno místo, jako by viděly něco děsného, co pro ostatní je neviditelné. Aby unikl těmto přeludům, zavíral opět dlouhé řasy, od jejichž černi se odrážela bledost tváří voskového tónu, a umíněně je držel zavřené, až se vidění rozplynulo. Potom se mu vracel do obličeje méně neklidný výraz a on znovu bloudil pohledem kolem. Jeho duše se pomalu vracela z podsvětí a pod přitisknutým uchem lékaře srdce nesměle začínalo bít; chabé pulzování, nezřetelné odezvy života, jež pouze věda mohla zachytit. Pootevřené rty odhalovaly bělostné zuby jakoby ve mdlém úsměvu, ještě smutnějším než záškuby bolesti; byl to ten úsměv, jež na lidských ústech vyvolává blížící se věčný klid. Avšak na jejich profialovělém zabarvení se objevily lehké růžové odstíny a ukazovaly, že krev už začíná proudit.

U hlav raněného stál mistr Laurent, chirurg, a s hlubokou a pronikavou pozorností sledoval tyto příznaky, jež je tak nsnadné hodnotit. Mistr Laurent byl vzdělaný muž, ale až dosud mu chyběla vznešená příležitost, aby vešel ve známost, jak zasluhoval. Jeho schopnosti zatím došly uplatnění pouze *in anima vili*,

v skrytosti léčil a vyléčil jen nějaké ty nájemce, drobné měšťany, písaře a prokurátory a jiné nižší sluhy spravedlnosti, jejichž život nebo smrt nic neznamenaly. Příkladal tedy léčení mladého vévody nesmírný význam. V tomto souboji, který vedl se smrtí, byla v sázce jeho ješitnost i jeho ctižádost. Aby mu zůstala celá sláva vítězství, řekl knížeti, který chtěl povolat z Paříže nejslavnější lékaře, že na tu práci stačí sám a že není nic tak povážlivého jako měnit metodu při ošetřování takového zranění.

»Ne, ten nezemře,« říkal si, prohlížeje mladého vévodu; »nemá hippokratickou tvář, údy jsou vláčné, dobře překonal tu ranní úzkost, která nemoci zhoršuje a přivádí neblahé krize. Toho mladého muže, toho dědice vznešeného jména vyrvu z kostnatých drápů té tuponosé! Sochaři si ještě počkají, než mu budou tesat náhrobek. A on mě vytáhne z té vsi, kde živořím. A teď, i kdybychom měli vyvolat horečku, pokusme se ho trochu povzbudit rázným posilujícím prostředkem.«

Sám otevřel skříňku s léky, protože famulus probděl část noci a spal teď na improvizovaném polním lůžku; vyňal z ní několik lahviček s různě zbarvenými esencemi, červenými jako rubín, zelenými jako smaragd, zlatožlutými i diamantově průzračnými. Na skle lahviček byly štítky se zkratkami latinských označení, jež neznalému mohly připadat jako kabalistické formulky. Mistr Laurent, třebaže si byl sebou jist, raději několikrát přečetl nápis na fiolách, které vyndal, prohlížel jejich obsah ve světle paprsku vycházejícího slunce, jenž sem pronikal záclonami, ve stříbrné zkumavce, jejíž objem znal, odměřoval množství odebrané z každé lahvičky a to vše smísil v lék podle receptu, který byl jeho tajemstvím.

Když směs připravil, probudil famula, poručil, aby trochu nazdvihl Vallombreusovi hlavu, potom tenkou lopatičkou rozevřel zuby raněného, až se mu podařilo dostat mezi tu dvojí perlovou řadu tenké hrdlo lahvičky. Několik kapek tekutiny vklouzlo na patro mladého vévody a jejich ostrá a silná chuť mu lehce stáhla nehybné rysy. Doušek splynul do hrudi, potom druhé polknutí a k velkému uspokojení lékařovu nemocný bez velkých nesnází přijal celou dávku. Jak Vallombreuse pil, vystoupilo mu na lícních kostech sotva postřehnutelné zčervenání; oči se mu zaleskly

teplým svitem a ruka, ležící na pokrývce, hledala změnu polohy. Vydechl, a jako by se probouzel se sna, rozhlédl se kolem sebe pohledem, do něhož se vracelo vnímání.

»Hrál jsem vysokou hru,« řekl si mistr Laurent v duchu. »Vždyť ten lék je osudná směs. Může zabít nebo vzkřísit. Aeskulape, Hygie a Hippokrate, buďtež pochváleni!«

V té chvíli se opatrně rozhrnula tapiserie závěsu a za zvednutým záhybem se objevila ctihodná hlava knížete, unavená a zestárlá touto strašnou nocí víc než o deset let. „Nuže, mistře Laurente?“ zašeptal úzkostným hlasem. Chirurg položil prst na ústa a druhou rukou ukázal na Vallombreuse, který byl poněkud pozvednut na polštáři a neměl už ten mrtvolný výraz, protože lék ho pálil a oživoval svou palčivostí.

Lehkým krokem, jakému jsou zvyklé osoby, jež ošetřují nemocné, došel mistr Laurent ke knížeti na práh pokoje, vzal ho trochu stranou a řekl mu: „Vidíte, velmožný pane, že stav vašeho syna se nezhoršil, naopak značně se zlepšuje. Ovšem není ještě zachráněn. Ale neprijde-li nepředvídaná komplikace, a tomu se snažím ze všech sil zabránit, myslím, že se z toho dostane a že bude moci pokračovat ve svém slavném údělu, jako by vůbec nebyl zraněn.“

Obličej knížete ozářil živý cit otcovské radosti; ale když pokročil do pokoje s úmyslem políbit syna, lékař ho uctivě vzal za rukáv a zastavil ho:

„Dovolte mi, kníže, abych se postavil proti splnění toho pochopitelného přání; lékaři jsou někdy protivní a lékařství mívá tvrdosti, jakým není rovno. Buďte tak laskav a nechoďte k panu vévodovi. Při jeho oslabení by vaše přítomnost, drahá i obávaná, mohla vyvolat nebezpečnou krizi. Každé rozrušení by mu bylo osudné a mohlo by přetrhnout tu křehkou nitku, na níž ho držím při životě. Za několik dní, až se rána začne hojit a síly se mu budou pomaličku vracet, potom si budete moci do libosti a bez nebezpečí dopřát té radosti a vídat se s ním.“

Kníže dal na chirurgovu radu a uklidněn odešel do svého bytu, kde se zaměstnával zbožnou četbou až do poledne, kdy major-dom přišel ohlásit, že „pro velmožného pána je prostřeno.“

„Poproste komtesu de Lineuil, mou dceru – to je titul, který

od nynějšíka má – aby laskavě přišla k obědu,“ řekl kníže majordomovi a ten s horlivostí spěchal splnit rozkaz.

Isabella prošla pokojem s trofejemi, v němž se v noci tak vyděsila, a v živém jase denního světla neshledala na něm nic ponurého. Čisté světlo sem dopadalo vysokými okny, jejichž okenice už byly otevřeny. V sále bylo vyvětráno. Otýpky jalovce a vonného dřeva hořely v krbu vysokým plamenem a zahnalý pach ztuchliny a plísně. S pánovým příchodem se vrátil do toho mrtvého sídla život.

Jídelna nebyla k poznání a stůl, který v noci vypadal jako připraven pro hostinu duchů, nyní, pokryt bohatým ubrusem, jehož nažehlené záhyby kreslily pravidelné čtverce, vypadal velice přívětivě s tím starým plochým nádobím, cizelovaným a ozdobeným erby, s těmi flakóny z českého skla se zlatou jiskrou, s těmi benátskými pohárky s točenou nožkou, s kořenkami a s jídly, z nichž stoupaly vonné páry.

Ohromná polena, naházená na kozlíky s velkými koulemi z leštěné oceli, sálala podél ochranné desky s knížecím erbem vířícími plameny a vesele praskajícími jiskrami a šířila v rozsáhlé místnosti příjemné teplo. Zlatnické práce v příbornících, zlatý a stříbrný lak na potazích z kordovánu dostávaly i při denním světle v záření krbu červenavý odlesk a třpyt.

Když Isabella vstoupila, kníže již seděl v křesle, jehož vysoké opěradlo nahoře tvořilo jakýsi baldachýn. Za ním stáli dva lokajové ve slavnostní livreji. Mladá dívka udělala před otcem skromnou poklonu, jež vůbec nevypadala divadelně a kterou by schválila i každá velká dáma. Když jí sloužící přisunul křeslo, usedla bez velkých rozpaků proti knížeti, na místo, jež jí ukázal rukou.

Po polévce sloužící, k tomu určený, rozkrájel na kredenci maso, jež přinášel kuchař a jež lokajové potom kladli na talíře.

Isabella, zdrženlivá a střídmá, pila jen silně zředěné víno, jež jí lokaj doléval. Byla ještě plna rozrušení z předešlého dne a noci, oslněna a zmatena náhlou změnou svého osudu, znepokojena velmi vážným zraněním bratrovým a v úzkostné nejistotě o osudu svého miláčka Sigognaca, a tak sotvaže se dotkla jídel, jež jí byla předkládána.

„Vy nejlíte ani nepijete, komteso,“ řekl jí kníže, „vezměte si aspoň toto koroptví křídlo.“

Při tom oslovení »komteso«, proneseném přátelským, a přece vážným hlasem, Isabella zvedla na knížete krásné modré oči v údivu a s plaše tázavým pohledem.

„Ano, komteso de Lineuilová, to je titul, který patří k panství, které vám dávám. Jméno Isabella je rozkošné, ale pro moji dceru už samo nestačí, musí mít doprovod.“

Isabella, poslušna nepřekonatelného hnutí srdce, vstala, přešla na druhou stranu stolu, poklekla ke knížeti, vzala jej za ruku a políbila mu ji z vděčnosti za jeho jemnocit.

„Vstaňte, dceruško,“ řekl kníže dojatě, „a jděte na své místo. Dělán to, co je správné. Jenom osud mi zabránil, že jsem tak neučinil dříve, a v tom hrozném shledání, které nás všechny přivedlo k sobě, je něco jako prst boží. Vaše ctnost zabránila, aby došlo ke strašnému zločinu, a já vás miluji za vaši počestnost, i kdyby mě to mělo stát syna. Ale Bůh ho zachová, aby se mohl kát z toho, že urážel nejčistší nevinnost. Mistr Laurent mi dal dobrou naději, a když jsem se díval ode dveří na lůžko, nezdálo se mi, že by Vallombreuse měl na čele tu pečeť smrti, kterou my muži boje dovedeme dobře rozpoznat.“

Přinesli jim ve zlacené stříbrné misce vodu na omytí rukou a vévoda odhodil ubrousek a zamířil do salónu, kam za ním na jeho pokyn přešla i Isabella. Starý velmož usedl u krbu, který se jako sochařský monument tyčil až ke stropu, a dcera usedla vedle něho na měkkou skládací stoličku. Když lokaji odešli, vzal kníže něžně Isabellinu ruku do svých a chvíli mlčky hleděl na dceru, kterou tak podivně našel. V očích měl radost i zármutek. Vždyť přese všechno lékařovo ujišťování věděl, že Vallombreusův život visí na vlásku. Byl šťastný a byl nešťastný; ale rozkošný Isabellin obličej brzy rozptýlil tento neklidný cit a kníže promluvil k nové komtese těmito slovy:

„Zajisté, drahá dceruško, při této příhodě, která nás svedla dohromady tak podivným, fantastickým, až nadpřirozeným způsobem, jste si musila pomyslit, že po celou dobu, která uplynula od vašeho dětství až do dnešní chvíle, jsem vás vůbec nehledal a že jen náhoda vrátila ztracené dítě otci, který zapomněl. To byste

špatně znala mé city, a vy máte duši tak dobrou, jistě sama jste hned zavrhla takovou myšlenku. Vaše matka Cornelia, a to vy víte, měla nepřístupnou a hrdou povahu; brala všechno s velkým přeháněním, a když vysoké zřetele, skoro bych řekl státní důvody mě přinutily, abych se od ní odloučil a zcela proti své vůli vstoupil do manželství, jež mi bylo nařízeno tím nejvyšším přáním, které je rozkazem, proti němuž nikdo nic nesvede, ona, rozhořčena zármutkem a hněvem, odmítla zatvrzele všechno, co mohlo zmírnit její postavení a vás zajistit do budoucnosti. Panství, zámky, úpisy, renty, peníze, klenoty, všechno mi uraženě a opovržlivě vrátila. Obdivoval jsem její nezištnost a nechtěl jsem za každou cenu prosazovat svou, ale uložil jsem u spolehlivé osoby peníze a úpisy pro ni . . . kdyby změnila své zaujetí. Ale ona vytrvala ve své odmítavosti, změnila si jméno, přešla do jiné divadelní společnosti a s tou jezdila po venkově a vyhýbala se Paříži a místům, kde jsem já pobýval. Brzy jsem ztratil její stopu, tím spíše, že král, můj pán, mě pověřil vyslanectvím i choulostivými posláním, jež mě na dlouho zdržela v cizině. Když jsem se vrátil, dozvěděl jsem se od spolehlivých a schopných důvěrníků, kteří se po ní ptali a vyzpovídali herce různých divadel, od těch jsem se dozvěděl, že Cornelia před několika měsíci zemřela. O dítěti nebylo nic slyšet a nevědělo se, co se s ním stalo. Pro toho, kdo nemůže své šetření vést sám, je všechno velmi ztíženo ustavičným putováním těchto hereckých společností a tím, že jejich herci, někdy z nutnosti, někdy z rozmaru, si dávají umělecká jména a často je mění. Slabá stopa, která by přímo zúčastněnému ukázala cestu, nestačí agentovi, kterého žene pouze ziskový zájem. Dostal jsem hlášení o několika děvčátcích v těchto tlupách; ale doba jejich narození se neshodovala s vaším. Stalo se dokonce několikrát, že matky, jimž nezáleželo na tom, aby jejich dítě zůstalo u nich, se pokusily mi je podvrhnout a musil jsem se mít na pozoru proti takovým podvodům. Uložené obnosy zůstaly nedotčeny. Nevražící Cornelia mě zřejmě chtěla o dceru připravit a tak se pomstít. Musil jsem myslit i na to, že byste mohla být mrtvá, a přece skrytý cit mi říkal, že jste na světě. Vzpomínal jsem, jaká jste byla milá a hezounká v kolébce a jak jste mě růžovými prstíčky tahala za kníry, tenkrát ještě černé, když jsem se schýlil,

abych vás políbil. Když se mi narodil syn, oživilo to tuto vzpomínku, místo aby ji to utlumilo. Vyrůstal v přepychu, samá stužka a krajka jako královské dítě, za hračky měl klenoty, které by byly celým jměním pro slušnou rodinu, a když jsem ho tak viděl, musil jsem myslet na vás, že vy třeba v té chvíli máte na sobě jen nějaký obnošený divadelní cár a trpíte zimou a hladem na nějakém povoze nebo v kůlně, do které fouká ze všech stran. Je-li na živu, říkal jsem si, nějaký divadelní ředitel s ní špatně zachází a bije ji. Pověsí ji polomrtvou strachy na kus drátu a ona musí létat nad jevištěm ve hrách s praktikáblý jako malý génius nebo amorek. Těžko je jí zadržet slzy a ty jí stékají ve stružkách po hrubém líčidle, kterým jí natřeli bledé tvářičky, nebo při čadících svíčkách se zakoktává, když se učí kousku dětské role, která jí vynesla už dost políčků. A litoval jsem, že hned při narození jsem dítě nevzal od matky, ale tenkrát jsem považoval tu lásku za věčnou. Později přišly jiné trýzně. Bylo přece vidět, že bude velmi krásná, a kolik tedy útoků na svou cudnost musí při tom potulném a nevázaném životě snášet od prostopášníků, kteří se sletují kolem hereček jako motýli ke světlu, a krev mi stoupala do tváří při pomyslení, že má krev, která teče ve vašich žilách, musí podstupovat tyto urážky. Předstíral jsem, že mám větší zálibu pro komedii, než bylo pravda, a chodil jsem často do divadel, snaže se mezi naivkami objevit mladou osobu ve vašem věku a tak krásnou, jak jsem si vás představoval. Ale viděl jsem jen afektované a nalíčené tváře a pod grimasami nevinnosti vyzývavost kurtizán. Žádná z těch husiček jste nemohla být vy.

Smutně jsem se tedy vzdal naděje, že se shledám s dcerkou, jež by svou přítomností byla potěchou mého stáří; kněžna, má manželka, mi nedala jiné dítě než Vallombreuse, jehož bezuzdná povaha mi způsobila mnoho trápení. Před několika dny jsem byl ve služebních záležitostech u krále v Saint-Germain, slyšel jsem mezi dvořany pochvalně mluvit o Herodově tlupě, a to, co říkali, vzbudilo ve mně chuť podívat se na jedno představení těchto herců, kteří prý jsou lepší, než jací kdy už dlouho z venkova do Paříže přišli. Slyšel jsem chválu zejména na jistou Isabellu pro její pěknou, jemnou a přirozenou hru, plnou prostého půvabu. A ujišťovali mě, že v té roli naivky, kterou tak dobře hraje na di-

vadle, setrvává i ve všedním životě a že i nejzlovolnější jazyky zmlkají před její ctností. Rozrušen jakousi skrytou předtuchou šel jsem do sálu, kde ti herci recitovali, a viděl jsem vás hrát za všeobecného potlesku. Váš vzhled počestné mladé osoby, vaše plaché a skromné způsoby, svěží a stříbrný zvuk vašeho hlasu, to vše mi působilo v duši zvláštní rozrušení. Ani otcovskému oku není možno v krásné dvacetileté dívce poznat dítě, které neviděl od kolébky, a zvláště při světle svíček a v klamavém divadelním ovzduší; ale zdálo se mi, že kdyby rozmar osudu zahnal na prkna urozenou dívku, měla by tuto zdrženlivou a skromnou tvář, jež udržuje ostatní herce v odstupu, tu povznešenost, jež jako by všem říkala: » Jak to, že jsem zde?« V tom kuse hrál Pedant, jehož pijácká tvář mi nebyla neznáma. Jeho groteskní oškli-vost se léty nezměnila a vzpomněl jsem si, že kdysi hrával Pantalony a směšné starce v herecké společnosti, v níž hrála i Cornelia. Má představivost, nevím proč, mi říkala, že je nějaký vztah mezi vámi a tímto Pedantem, který kdysi býval přítelem vaší matky. Marně mi rozum říkal, že ten herec mohl vstoupit do tlupy, aniž byste musila v ní být vy; zdálo se mi, že on má v rukou tu tajemnou nit, která mě povede v tom labyrintu záhadného dění. Rozhodl jsem se také, že ho vyslechnu, a byl bych to učinil, ale když jsem pro něho poslal do ulice Dauphine, řekli mi, že Herodovi herci odjeli dávat představení na nějakém zámku v okolí Paříže. Byl bych zůstal v klidu až do návratu herců, kdyby mě byl slušný sluha z obavy z nepříjemností neupozornil, že vévoda Vallombreuse je k zbláznění zamilován do herečky jménem Isabella, která mu ve svrchované ctnosti odolává, a že má v plánu dát ji při tom fingovaném zájezdu unést tlupou najatých holomků, což by byl nehorázný násilnický kousek, který by mohl také špatně dopadnout, protože dívku doprovázejí přátelé, kteří nechodí beze zbraně. Předtucha, kterou jsem měl o vašem původu, mě při tom upozornění uvrhla do těžko představitelného duševního zmatku. Chvěl jsem se při pomyslení, že ta zločinná láska se promění v lásku zrůdnou, jestliže mě neklame mé tušení, protože je-li pravdivé, jste vy Vallombreusovou sestrou. Dozvěděl jsem se, že únosci vás mají dopravit na tento zámek, a ve všem spěchu jsem se sem vypravil. Byla jste už vysvobozena a vaše čest neutr-

pěla, ametystový prsten pak potvrdil, co mi hlas krve říkal při vašem spatření.“

„Věřte, velmožný pane a otče,“ odpověděla Isabella, „že jsem vás nikdy nevinila. Od dětství jsem uvykla potulnému životu herečky a lehko jsem přijala svůj osud, jiný jsem nepoznala a ani o něm nesnila. To málo, co jsem věděla o světě, bylo dost, abych pochopila, že by nebylo vhodné, abych se chtěla vnučovatslavné rodině, kterou bezpochyby mocné důvody přiměly, aby mě ponechala v skrytu a v zapomenutí. Neurčitá vzpomínka na můj původ mi někdy dodávala útěchy, a když jsem viděla, jak pohrdavě se chovají velké dámy k herečkám, říkávala jsem si, že ani já se nemám za co stydět. Ale tato lehká mámení se ihned rozplývala a tak jsem si uchovávala jen nezdolnou sebeúctu. Za nic na světě bych nebyla poskvrnila čistou krev, která teče v mých žilách. Nevázanost zákulisí a ucházení, jehož předmětem jsou herečky, i ty ošklivé, vzbuzovaly ve mně jen odpor. Žila jsem u divadla skoro jako v klášteře, protože člověk může být počestný všude, když jen chce. Pedant byl pro mne jako otec a Herodes by rozhodně byl zpřerážel kosti každému, kdo by se opovážil mě prstem dotknout nebo mi říci neslušné slovo. Jsou to sice herci, ale jsou to velmi hodní lidé a doporučuji je vaší laskavosti, budou-li někdy v tísní. Z velké části právě jim vděčím za to, že mohu bez zardění nastavit čelo vašim rtům a hrdě se hlásit k tomu, že jsem vaše dcera. Lituji jen toho, že jsem byla příčinou, třebaže nevinnou, neštěstí, jež se stalo vašemu synovi, panu vévodovi, a byla bych si přála vstoupit do vaší rodiny za lepších okolností.“

„Nemáte si co vyčítat, milá dceruško, vy jste nemohla vidět do záhad, jež propukly náraz shodou okolností, jež bychom považovali za fantastické, kdybychom o nich četli v knize, a má radost nad tím, že jsem se s vámi shledal a že jste mne tak hodna, jako byste vůbec nežila v náhodách potulného života a zaměstnání, s nímž obvykle nejsou spojeny přísné mravy, ta zcela převažuje nad bolestí, do níž mě uvrhlo nepříjemné zranění mého syna. Přežije to nebo podlehne, vám to přece nemohu mít za zlé. V každém případě vaše ctnost jej uchránila zlého činu. Nemlujeme tedy už o tom. Ale kdo byl ten mladý muž mezi vašimi osvo-

boditeli, který, jak se zdá, řídil útok a který zranil Vallombreuse? Herec nejspíše, ačkoli se mi zdálo, že si vede vznešeně a neohroženě.“

„Ano, otče,“ odpověděla Isabella a líce se jí pokryly slabým a cudným ruměncem, „herec. Ale je-li mi dovoleno prozradit, co už není tajemstvím pro pana vévodu, řeknu vám, že tento domnělý kapitán Fracasse, což je jeho role v tlupě, skrývá pod svou maskou ušlechtilý obličej a pod divadelním jménem jméno slavného rodu.“

„Vskutku,“ odpověděl kníže, „myslím, že jsem o tom něco slyšel. Bylo by také divné, že herec by se odvážil takové smělosti postavit se proti vévodovi de Vallombreusovi a dát se s ním do boje. K takové odvaze je třeba mít ušlechtilou krev. Jenom šlechtic může přemoci šlechtice, jako v diamantu může udělat rýhu zase jen diamant.“

Šlechtická pýcha knížete nacházela jakousi útěchu v myšlence, že jeho syn nebyl poraněn obyčejným zápasníkem. Věci tak dostávaly přirozenou podobu. Ten boj se stával soubojem mezi sobě rovnými, i k jeho důvodu bylo možno se hlásit; uhlazený mrav tím střetnutím nedoznal úhony.

„A jak se jmenuje ten udatný bojovník,“ ptal se jako žertem kníže, „ten statečný rytíř a ochránce nevinnosti?“

„Baron de Sigognac,“ odpověděla Isabella s lehkým zachvěním hlasu; „vaši šlechtivosti svěřuji jeho jméno bez obav. Vy jste příliš spravedlivý, abyste ho pronásledoval za nešťastné vítězství, jehož on sám želí.“

„Sigognac,“ řekl kníže, „myslil jsem, že ten rod vymřel. Nepochází z Gaskoňska?“

„Ano, otče, jeho tvrz je někde u Daxu.“

„To jsou oni. Sigognacové mají mluvící znak: v modrém poli tři zlatí čápi, dva a jeden. Jejich rod je velmi starý. Palamède de Sigognac se proslavil v první křížácké válce. Raimbaud de Sigognac, bezpochyby otec tohoto Sigognaca, byl v mládí velkým přítelem a druhem Jindřicha IV., ale nešel s ním potom ke dvoru; proslýchalo se, že jeho majetkové poměry jsou ve velkém nepořádku, však také v Bearňanových šlépějích bylo možno přijít leda k ranám.“

„V takovém nepořádku, že když naše tlupa byla jedné deštivé noci nucena hledat přístřeší, našli jsme jeho syna v rozpadajícím se sovím hnízdě, kde se marnilo jeho mládí, a vytrhli jsme ho z toho zámku bídy z obavy, aby tam z hrdosti a zádumčivosti nezahynul hladu; neviděla jsem nikoho, kdo by tak statečně snášel neštěstí.“

„Chudoba není porušením šlechtické povinnosti,“ řekl kníže, „a každý šlechtický rod, který si nezadal na cti, může se pozdvihnout. Proč se baron de Sigognac ve svém neštěstí neobrátil na některého otcova druha ve zbrani nebo přímo na krále, vždyť ten je přirozeným ochráncem všech šlechticů?“

„Neštěstí činí plachým i toho nejjudatnějšího,“ odpověděla Isabella, „a sebeúcta v takové smělosti brání. Když se baron připojil k nám, učinil tak v naději, že v Paříži se mu naskytne příznivá příležitost, kterou dosud neměl; aby nám nebyl na obtíž, rozhodl se nahradit kamaráda, který zahynul cestou, a poněvadž jeho role se hraje vždy v masce, měl za to, že tím nezadává své důstojnosti.“

„Nejsem čaroděj, ale pod tím přestrojením za komika tuším nějaký milostný kvítek,“ řekl kníže a lišácky a dobromyslně se usmál, „ale to není má věc; znám s dostatek vaši cudnost a trocha skromného vzdychání po vás mě nemůže znepokojit. Ostatně nejsem ještě dost dlouho vaším otcem, abych si mohl dovolit dělat vám kázání.“

Když se kníže takto vyjadřoval, Isabella se na něho zpřímá dívala velkýma modrýma očima, v nichž zářila nejčistší nevinnost a naprostá upřímnost. Růžový nádech, jímž se při Sigognacovu jménu zbarvil její krásný obličej, se rozplynul; v její tváři nebylo známky zahanbení nebo rozpaků. Otcův pohled, ba ani pohled boží by nebyl v jejím srdci našel nic, co by zasloužilo pokárání.

V té chvíli jejich rozmluvy se dal ohlásit pomocník mistra Laurenta; přinášel příznivé hlášení o Vallombreusově zdraví. Stav zraněného byl tak uspokojivý, jak jen bylo možno; po požití medicíny došlo ke šťastné krizi a lékař teď už ručil za život mladého vévody. Jeho uzdravení bylo už jen otázkou času.

Za několik dní nato Vallombreuse, podepřen několika polštáři, vyparáděn v košili s límečkem z benátské krajkoviny, s vlasy roz-

česanými a upravenými, přijal na loži návštěvu věrného přítele Vidalinca. Kníže seděl v uličce za lůžkem, pohlížeje s hlubokou otcovskou radostí na bledý a pohublý synův obličej, na němž však jinak nebyl žádný znepokojivý příznak. Na rty se vrátila barva a v očích se třpytila jiskra života. Isabella stála u hlav lože. Mladý vévoda ji držel za ruku zesláblými prsty, promodralými, jak to už bývá u nemocných, kteří po nějaký čas nevyšli na vzduch a na slunce. Bylo mu ještě zakázáno vyjadřovat se jinak než jednoslabičně a projevoval tedy tímto způsobem svou náklonnost té, jež nevolky byla příčinou jeho zranění, a ukazoval jí, jak z celého srdce jí odpouští. Na místo milence nastoupil bratr, a tento nesnadný přechod nemálo usnadnila nemoc, jež ztišila jeho prudkost. Isabella už byla pro něho skutečně komtesa de Lineuilová a nikoli herečka z Herodovy tlupy. Pokynul přátelsky hlavou Vidalincovi, na okamžik vyvinul ruku z ruky své sestry a podal mu ji. To bylo vše, co mu lékař pro tentokrát povolil.

Za pár týdnů Vallombreuse, posílený lehkými pokrmy, mohl nějakou hodinku strávit v lehátku na vzduchu u otevřeného okna, jímž sem pronikal už vonný závan jara. Isabella mu často dělala společnost a předčítala mu, k čemuž se svým bývalým hereckým povoláním výborně hodila, protože znala umění, jak zesílit hlas a podle obsahu měnit tón.

Jednoho dne, když dočetla kapitolu a chtěla začít další a už také přečetla titul, vévoda de Vallombreuse jí pokynul, aby knihu odložila a řekl:

„Milá sestro, ty příběhy jsou náramně zábavné a autora je možno přiřadit k nejduchaplnějším u dvora i ve městě, také v dámských ložnicích se mluví jen o jeho knize, ale přiznám se, že mám raději milou rozmluvu s vámi než tu četbu. Nebyl bych si pomysll, že tolik získám, když všechnu naději ztratím. Bratr má u vás lepší pozici než milenec; jak jste byla tvrdá k jednomu, tak jste milá k druhému. Nacházím v tomto klidném citu kouzlo, o jakém jsem neměl tušení. Objevujete mi celou jednu neznámou stránku ženy. Dal jsem se unášet žhavými vášněmi, šel jsem za rozkoší, kterou mi slibovala krása, překážky mě vzněcovaly a dráždily a byl jsem jako ten divý lovec ze starých pověstí, který se před ničím nezastaví; v toužebném předmětu jsem viděl jen

kořist. Zdála se mi nemožná představa, že by mi byl kladen odpor. Při slově ctnost jsem krčil rameny, a té, která jediná mi odolala, mohu říci bez vypínání, že jsem měl věru proč ve ctnost nevěřit. Matka mi zemřela, když mi ještě nebyla tři léta; sestru jsem tehdy ještě neměl a neznal jsem nic, co je v ženské duši čistého, něžného a jemného. Pak jsem vás uviděl: neodolatelná náklonnost, na níž měl skrytý hlas krve jistě svůj podíl, hnala mě k vám a po prvé se v mém srdci k lásce přimísil pocit úcty. Vaše povaha mě sice přiváděla k zoufalství, ale zároveň se mi líbila. V duchu jsem schvaloval tu skromnou a zdvořilou pevnost, s níž jste odmítala mé dvoření. Čím více jste mě zatracovala, tím více jsem vás shledával mne hodnou. Hněv a obdiv se ve mně střídaly a někdy tam byly spolu zároveň. I ve své nejprudší zuřivosti měl jsem k vám vždy respekt. Začal jsem tušit anděla v ženě a pociťoval jsem na sobě působení nebeské čistoty. Teď jsem šťastný, protože mám od vás právě to, co jsem od vás chtěl, aniž jsem si toho byl vědom, tuto náklonnost, oproštěnou od každého pozemského příměsku, nezměnitelnou, věčnou; konečně ve vás mám duši.“

„Ano, milý bratře,“ odpověděla Isabella, „máte mou duši a je pro mne velkým štěstím, že vám to mohu říci. Máte ve mně oddanou sestru, která vás bude mít ráda dvojnásob za ten ztracený čas, zejména zkrotíte-li, jak jste přislíbil, tu vznětlivost, která znepokojuje vašeho otce, a necháte-li přicházet na světlo jen to, co je ve vás ušlechtilého.“

„Tak vidíte tu krásnou kazatelku,“ řekl Vallombreuse s úsměvem, „je pravda, že jsem náramný netvor, ale polepším se, když ne z lásky k ctnosti, aspoň proto, abych nemusil vidět, že má velká sestra se na mne dívá pro nějakou novou darebnost. Přesto však myslím, že já budu vždy představovat pošetilost, jako vy budete vždy představovat rozumnost.“

„Budete-li mi dělat takové poklony,“ řekla Isabella s lehkou pohrůžkou, „vezmu zase knihu a budete musit vyslechnout od začátku do konce celý příběh, který ve své kabině na galéře vypravoval barbarský korsár své zajatkyni, nevyrovnatelné princezně Amenaidě, když seděla na polštářích ze zlatého brokátu.“

„Nezasloužil jsem si tak tvrdého potrestání. Ať vám připadám jako žvanil, ale já mám chuť mluvit. Ten zatracený doktor mi na

tak dlouho zalepil ústa pečeti mlčení a dělal ze mne Harpokratovu sochu!“

„Ale nebojíte se, že vás to unaví? Vaše rána se sotva zavřela. Mistr Laurent mi tolik doporučoval, abych vám předčítala, abyste jen poslouchal a šetřil si prsa.“

„Mistr Laurent neví, co říká, a chce být ještě chvilku důležitý. Mé plíce dýchají a vydechují tak volně jako dříve. Cítím se naprosto dobře a mám chuť sednout na koně a projet se v lese.“

„To je tedy přece lepší povídat; bude to rozhodně méně nebezpečné.“

„Zkrátka budu v pořádku, milá sestro, a uvedu vás do společnosti, kam patříte rodem a kde vaše dokonalá krása vám zajisté položí k nohám bezpočet obdivovatelů, mezi nimiž si komtesa de Lineuilová bude moci vybrat manžela.“

„Nemám žádnou chuť se vdávat, a nemyslete, že jsou to jen plané řeči mladé dívky, která by se mrzela, kdyby ji vzali za slovo. Dost často jsem dávala svou ruku na konci kusů, v nichž jsem hrála, a tak na to nespěchám ve skutečném životě. Nesním o milejším životě než zůstat u knížete a u vás.“

„Otec a bratr natrvalo nestačí, ba ani takové, která se nejvíc odpoutala od světských věcí. Tyto city nejsou srdci pravým naplněním.“

„Pro mé srdce naplněním budou, a kdyby mi jednoho dne chyběly, vstoupila bych do kláštera.“

„To byste vskutku svou přísnost přeháněla. Nezdá se vám, že rytíř de Vidalinc má vše, co je třeba pro dokonalého manžela?“

„Zajisté. Žena, kterou si vezme, může být šťastná; ale ať je váš přítel jakkoli roztomilý, drahý Vallombreusi, já tou ženou nikdy nebudu.“

„Rytíř Vidalinc je trochu ryšavý a vy třeba jako náš král Ludvík XIII. nemáte ráda tu barvu, ačkoli malíři si jí tak cení. Nmluvme tedy už o Vidalincovi. Jak se vám zdá markýz de l'Estang, který onehdy se přišel poptat po mém zdraví a nespustil s vás oči po celou návštěvu? Byl tak okouzlen vaším půvabem a oslněn vaší nevyrovnatelnou krásou, že se pletl v komplimentech a nedokázal než koktat. Odmyslíte-li si tu nesmělost, která musí ve vašich očích najít omluvu, je to dokonalý kavalír. Je mladý, krásný,

ze vznešeného rodu a s velkým bohatstvím. Velmi by se k vám hodil.“

„Od té chvíle, co mám čest patřit k vaší vznešené rodině,“ odpovíděla Isabella, kterou to žertování už trochu zlobilo, „přílišná skromnost už by mi neslušela. Neřeknu tedy, že se považuji za nehodnou takového spojení; ale kdyby markýz de l'Estang požádal otce o mou ruku, odmítla bych. Už jsem vám řekla, milý bratře, že se nechci vůbec vdávat, a vy to dobře víte a tak mne trápite.“

„Oh! Máte vy to panenskou a nezkrotnou povahu, sestřičko! Ani Diana není divočejší v lesích a údolích svého pohoří Hemos. A můžeme-li věřit mytologickým zlým jazykům, přece jen pan Endymion našel milost v jejích očích. Zlobíte se, že vám navrhuji několik vynikajících partií; jestliže ty se vám nelíbí, objevím pro vás jiné.“

„Nezlobím se, milý bratře, ale rozhodně na nemocného už mluvíte příliš a řeknu mistru Laurentovi, aby vám vyhuboval. Nedostanete k večeři ani kuřecí křidélko.“

„Když je to tak, už mlčím,“ řekl Vallombreuse odevzdaně, „ale abyste věděla, budu to já, kdo vás provdám.“

Aby se pomstila za jeho umíněné žertování, začala Isabella číst příběh barbarského korsára a četla hlasitě a zvučně, aby přehlušila Vallombreusův hlas.

„Můj otec, vévoda de Fossombrone, se procházel s mou matkou, která byla z nejkrásnějších žen, a snad vůbec nejkrásnější ve vévodství Janovském; procházel se s ní po břehu Středozemního moře, kam vedlo schodiště nádherné vily, v níž v létě pobýval, a tu se na něho vrhli alžírští piráti, ukrytí za skalisky, a poněvadž jich bylo mnoho, přes jeho zoufalý odpor jej přemohli, zanechali jej na místě mrtvého, a třebaže vévodkyně, která mě právě nosila pod srdcem, křičela, odvlékli ji do bárky, jež se rychlými údery vesel vzdálila a plula ke kapitánově galéře, jež se skrývala v malé zátocce. Matka byla představena bejovi, zalíbila se mu a stala se jeho milostnicí...“

Vallombreuse chtěl zmařit Isabellinu šelmovskou zlomyslnost, zavřel oči a předstíral, že při té nadmíru zajímavé pasáži spí.

Spánek, ježž Vallombreuse zpočátku jen předstíral, brzy na něho padl doopravdy a když se mladá dívka přesvědčila, že bratr usnul, po špičkách odešla.

Ať už tomu bylo jakkoli, tato rozmluva, do níž jako by vévoda chtěl vložit zlomyslný záměr, Isabellu rozrušila. Třebaže od útoku na zámek dosud Sigognacovo jméno mezi nimi nepadlo, zachovává si Vallombreuse snad vůči němu tajné zášti a chce mezi barona a sestru svatbou postavit nepřekonatelnou překážku. Nebo by prostě chtěl vědět, zda herečka po proměně v komtesu nezměnila cit zároveň s postavením? Isabella si v zadumání střídavě kladla tyto dvě otázky a nedovedla na ně odpovědět. Protože je Vallombreusovou sestrou, soupeřství Sigognaca a mladého vévody odpadá samo; na druhé straně je těžko předpokládat, že tak povýšená, pyšná a mstivá povaha by zapomněla zahanbení první porážky a zejména zahanbení z porážky druhé. Ačkoliv vzájemné postavení se změnilo, Vallombreuse musí stále v srdci Sigognaca nenávidět. A i kdyby měl dost velkomyslnosti, aby mu odpustil, ani šlechtnost nevyžaduje, aby ho miloval a připustil do rodiny. Naděje na usmíření je nutno se vzdát. A kníže nikdy nebude rád vidět toho, kdo přivedl život jeho syna do nebezpečí. Tyto úvahy uvrhly Isabellu do zádumčivosti, kterou marně chtěla se sebe strást. Pokud se při svém stavu jako herečka považovala za překážku v Sigognacově cestě ke štěstí, odmítala každou myšlenku na spojení s ním; ale teď, když neočekávaný zvrát osudu ji zahrnul vším, co jen si možno přát, byla by mu ráda dala svou ruku, aby ho odměnila za to, že ji chtěl, když byla v opovržení a chudá. Připadalo jí, že by bylo nízké, nesdílet teď blahobyt s druhem z bedných časů. Ale vše, co mohla učinit, bylo, zachovat mu neporušitelnou věrnost, protože si netroufala promluvit za něho s knížetem ani s Vallombreusem.

Mladý vévoda byl brzy natolik v pořádku, že mohl s otcem a sestrou stolovat; při těch jídlech se choval s velkou a milou úctou ke knížeti a s duchaplnou a jemnou něhou k Isabelle a při vši vnější lehkovážnosti projevoval školeného ducha mnohem víc, než se dalo předpokládat u mladíka oddaného ženám, soubojům a všemožným zábavám. Isabella se jen skromně mísila do těch rozmluv, a to co řekla, bylo vždy tak správné, jasné a na místě,

že kníže byl udiven, tím spíše, že mladá dívka s dokonalým taktem se vyhýbala preciozitě i pedanterii.

Když se Vallombreuse úplně zotavil, navrhl sestře projíždku koňmo v parku a oba mladí lidé jeli krokem dlouhou alejí, jejíž staleté stromy tvořily nad nimi klenbu jako příkrov, jímž sluneční paprsky nemohly proniknout; vévoda byl opět v plné své kráse, Isabella byla rozkošná, sotva kdy jela spolu tak půvabná dvojice. Jenomže ve tváři mladého muže bylo veselí a ve tváři mladé dívky zádumčivost. Odpovídala na Vallombreusovy nápady někdy neurčitým a chabým pousmáním, ale hned zase upadala do malátného zasnění; ale bratr jako by nepozoroval její posmutnělost a ještě více hýřil vzrušením. „Oh, jak je krásné žít,“ říkal, „ani netušíte, jaká rozkoš je v té prosté věci: dýchat! Ještě nikdy se mi stromy nezdály tak zelené, nebe tak modré a květiny tak voňavé! Jako bych se včera narodil a po prvé prožíval zázrak stvoření. Když si pomyslím, že jsem mohl ležet pod mramorem a že jsem na projížďce se svou milou sestrou, nevycházím z blaženosti! Rána už mě vůbec nebolí a myslím, že se můžeme odvážit vrátit se do zámku klusem, kníže tam na nás čeká a nudí se.“

Přese všechny námítky Isabelliny, která se ještě o něho bála, Vallombreuse se dotkl boků koně a oba vyrazili dost bystrým klusem. Pod rampou mladý vévoda pomohl sestře ze sedla a řekl jí: „Teď už jsem velký hoch a bude mi dovoleno, abych si vyjel sám.“

„Cože! Sotva jste se uzdravil, chcete nás opustit, vy zlý?“

„Ano, potřebuji odjet na několik dní,“ odpověděl Vallombreuse ledabyle.

A nazítří vskutku odjížděl; rozloučil se s knížetem, který proti cestě nic nenamítal, a podivným tónem jako v hádankách řekl Isabelle:

„Na shledanou, sestřičko, budete se mnou spokojena!“

KOPŘIVY A PAVUČINY

Herodova rada byla moudrá a Sigognac se rozhodl, že jí poslechne. Teď když Isabella se z herečky stala velkou dámou, nic ho už k tlupě nevážalo. Bylo třeba zmizet na nějaký čas, ponořit se do zapomenutí, dokud neopadne trpkost, již mohla způsobit pravděpodobná smrt Vallombreusova. Když se tedy, nikoli bez dojetí, rozloučil s těmi milými herci, kteří se ukázali vůči němu tak dobrými druhy, odejel Sigognac z Paříže, usazen na statném koníku a s kapsami slušně naditými pistolemi, jež mu připadly jako podíl z výtěžku. Po malých etapách mířil ke svému chatrnému dvorci, neboť po bouři se pták vrací vždy do svého hnízda, i kdyby to bylo jen pár třísek a stará sláma. Bylo to jediné útočiště, kam se mohl uchýlit, a ve své beznaději zakoušel jakousi radost, že se vrací do původního sídla svých otců, odkud se snad ani neměl hnout. Vskutku také jeho úděl se nijak nezlepšil a ta poslední příhoda mohla mu být pouze na škodu. » Je to tak,« říkal si cestou, » je psáno, že mám zemřít hladem a soužením v těch rozpukaných zdech, pod tou střechou, kudy prší jako řesetem. Nikdo svému osudu neujde a také můj se naplní; budu poslední ze Sigognaců.«

Je zbytečné široce popisovat putování, které trvalo asi dvacet dní a nebylo zpestřeno žádnou zajímavou příhodou. Stačí povědět, že jednoho krásného večera Sigognac spatřil zdálky obě věžičky svého zámku, ozářené zapadajícím sluncem a jasně se rýsující na fialovém pozadí obzoru. Hrou světla se zdálo, že jsou blíže, než skutečně byly, a v nemnoha okenních tabulkách na průčelí

se odráželo slunce prudkým červeným třpytem. Vypadalo to jako ohromný karbunkul.

Tento pohled vyvolal v baronovi podivné pohnutí; zajisté velmi trpěl v této polozbořené tvrzi, a přece při shledání pocítoval dojetí, jako když se shledáme se starým přítelem, na jehož chyby nám dala nepřítomnost zapomenout. Tam uplýval jeho život v chudobě, v zapomenutí a v samotě, ale nikoli bez skrytých radostí; vždyť mládí nemůže být docela nešťastné. I v největší sklíčenosti má vždy ještě své sny a naděje. Na strádání se zvykne, takže nakonec i to má své kouzlo, a někdy se nám stýská po smutných časech víc než po radovánkách.

Sigognac pobídl koně ostruhou, aby zrychlil jízdu a dorazil na místo před nocí. Slunce zapadalo a nad hnědou čarou, kterou se rýsovaly landy na nebi, bylo vidět už jen tenký oblouček jeho kotouče, zarudlá záře v oknech pohasla a dvorec byl už jen šedou skvrnou, skoro se ztrácející v šeru; ale Sigognac znal směr dobře a brzy vjel na kdysi rušnou a teď opuštěnou cestu, která vedla k zámku. Chtivé větve živého plotu ho šlehaly do bot a rosničky, vyplašeny koňským krokem, odskakovaly do zrosené trávy; v hlubokém tichu krajiny bylo slyšet vzdálené, slabé poštěkávání psa, který někde slídl sám tak pro zahrnutí dlouhé chvíle. Sigognac zastavil koně, aby lépe slyšel. Zdálo se mu, že poznává chraplavý hlas Mirautův. Štěkání se brzy přiblížilo a změnilo se v opakované a radostné kňučení, přerušované prudkým oddechováním v běhu. Miraut zvěřil pána a přibíhal plnou rychlostí svých starých běhů. Baron určitým způsobem zahvízdal a za malou chvíli milý dobrý pes prudce vyrazil skulinou v živém plotě s hafáním, kničením a povykem skoro lidským. Třebaže byl uhnán, až lapal po dechu, vyskakoval koni k nosu a pokoušel se vyškrábat na sedlo, aby se dostal k pánovi, a vydával nejpodivnější svědectví psí radosti, jak jen to zvíře jeho druhu kdy dokázalo. Ani Argus, když poznal Ulyssa u Eumea, nebyl tak rád jako Miraut. Sigognac se schýlil a pohládl ho rukou po hlavě, aby utišil tu vítací zuřivost.

Miraut se také spokojil tím pohlazením, a aby donesl tu dobrou novinu obyvatelům zámku, to jest Petrovi, Bayardovi a Belzebovi, vyrazil jako střela a tak se rozštěkal před starým služební-

kem, sedícím v kuchyni, že ten pochopil, že se děje něco neobyčejného.

„Že by se mladý pán vrátil?“ řekl si Petr, vstal a šel za Mirautem, který ho tahal za šos kabátu. Protože se udělala tma, zažehl Petr v krbu, kde si vařil chudou večeří, smolnou louč, a její červenavý čmoud hned u vstupu na cestu pojednou ozářil Sigognaca a jeho koně.

„To jste vy, pane barone,“ zvolal radostně dobrák Petr při spatření pána; „Miraut už mi to pověděl svou poctivou psí řečí, protože jsme tu tak sami a mluvíme, zvířata i člověk, jen spolu, takže si už rozumíme. Ale přece jsem myslel, že se klamu, vždyť jsem neměl zprávu o vašem návratu. Ať tak nebo tak, buďte vítán na svém panství; uděláme, co jen možno, abychom to oslavili.“

„Ano, jsem to vskutku já, můj milý Petře, Miraut ti nelhal; jsem to já, a když ne bohatší, aspoň živ a zdrav; nu, jdi napřed s tou pochodní a pojďme dovnitř.“

Petr nikoli bez námahy otevřel veřejně staré brány a baron de Sigognac projel pod portálem, fantasticky ozářeným záblesky z pochodně. V tom světle se zdálo, jako by tři čápi, vytesaní na erbu nad obloukem klenby, oživili a mávají křídly, jako by chtěli pozdravit poslední ratolest rodu, jehož symbolem byli po tolik staletí. Zaznělo dlouhé zařehtání jako hlas polnice. To Bayard až ve stáji ucítil svého pána a vyloudil z dýchavičných plic zvučnou fanfáru.

„Dobrá, dobrá, slyším tě, můj ubohý Bayarde,“ řekl Sigognac, seskočil s koně a hodil otěže Petrovi, „už jdu ti dát pozdravení.“ Zamířil ke stájím, ale najednou by byl upadl. Černé tělo se mu zapletlo pod nohami, mňoukalo, předlo a hrbilo hřbet. To Belzebub vyjadřoval svou radost všemi prostředky, které příroda dala kočičímu rodu. Sigognac jej vzal do rukou a pozvedl až k obličejí. Macek byl na vrcholu blaha; kulaté oči se mu rozsvítily fosforeskovaním; pracky s vtažitelnými drápkami se mu rozkošnický zavíraly a otvíraly. Dusil se, jak spěchal se svým mroukáním, a v bláznivé radosti strkal černý a drsný čenich Sigognacovi do knírů. Sigognac se s Belzebubem pomazlil, nezhrdal těmi projevy citu svých prostých přátel, jemně ho posadil na zem a potom došlo na Bayarda, kterého potěšil, když ho několikrát potřpal dlaní po krku a

hřbetě. Dobré zvíře pokládalo pánovi hlavu na ramena a zadkem se pokusilo o skotačivé vyhození. Bayard přívětivě přijal i jezdeckého koníka, kterého uvázali vedle něho, vždyť se cítil jist Sigognacovou náklonností a snad byl také rád, že přijde do styku se zvířetem svého druhu, což se mu už dávno nestalo.

„Teď, když jsem odpověděl na zdvořilosti svých zvířat,“ řekl Sigognac Petrovi, „nebylo by snad na škodu jít se podívat do kuchyně, co je tam ve špíži; snídal jsem dnes špatně a neobědval jsem vůbec, protože jsem se chtěl dostat k cíli cesty, než padne noc. V Paříži jsem trochu odvykl střídmosti a nezlobil bych se, kdyby tu byly k večeři třeba jen zbytky.“

„Je tam trochu rosolu, pane, kousek slaniny a kozí sýr. Jsou to drsná venkovská jídla a možná že už je nebudete chtít, když jste okusil vznešenou kuchyni. Na patře se právě lahodou nerozplývají, ale vydatná jsou, aspoň se po nich hlady neumře.“

„To je vše, co si člověk od potravy může přát,“ odpověděl Sigognac, „a já nejsem nevděčný, jak si snad ty myslíš, k těm prostým pokrmům, které sytily mé mládí a daly mi zdraví, čilost a sílu, jen dej na stůl miasson, slaninu a sýr tak hrdě jako vrchní kuchař, který přináší na zlaté míse páva i s ocasem.“

Uklidněn ve věci své kuchyně Petr spěšně prostřel ubrus, sice z režného plátna, ale čistý, na stůl, kde Sigognac obvykle sedával ke svým hubeným krmím; po jedné straně postavil pohárek, na druhou stranu kameninový džbán plný kyselého zadního vína, aby souměrně zdobily špalek rosolu, a postavil se za pána jako majordom obsluhující prince. Podle starého obřadního zvyku vpravo se posadil na zadek Miraut a vlevo se přikrčil Belzebub. Vzhlíželi nadšeně k pánovi a sledovali jeho ruku, jak putovala od talíře k ústům a od úst k talíři, v očekávání, že jim oběma nestranně hodí kousek.

Tento podivný obraz osvětlovala záře smolné louče, kterou Petr zastrčil do železné svory uvnitř krbu, aby nečadila do místnosti. Opakoval přesně výjev, který jsme popsali na začátku tohoto vypravování, takže baron, užasle dojat tou podobností, myslil, že se mu jen něco zdálo a že nikdy ze zámku nevyšel.

Čas, který v Paříži tak rychle utíkal a byl plný událostí, na zámku Sigognacu jako by stál. Usnul a nenamáhal se obrátit zaprášené

přesýpací hodiny. Všechno zůstalo na témže místě. Pavouci stále podřimovali v koutech ve svých šedavých visutých sítích, v očekávání, že přiletí nějaká nepravděpodobná moucha. Někteří se dokonce vzdali a už vůbec sítě nespravovali, neměli už v sobě nic, z čeho by vysoukali nit; v bělavém popelí na ohništi uhlík, jako by nehořel od baronova odjezdu, vydával slaboučký kouř jako dohasínající dýmka; jenom kopřivy a kozí pysk se rozrostly na dvoře a tráva, která rámovala dlažební kameny, byla vyšší; větev stromu, jež dříve ani nedosahovala ke kuchyňskému oknu, prostrčila tam teď listnatou ratolest dírou po rozbité tabulce. To bylo vše, co tu bylo nového.

Sigognac nevolky se opět cítil zachvácen tímto prostředím. Staré myšlenky se mu houfem vracely a on se ztrácel v tichém zadumání, jež Petr respektoval a z něhož se jej neodvážili nevčasným lichocením vyrušit ani Belzebub a Miraut. Všechno, co se událo, mu připadalo pouze jako příběhy, které četl v nějaké knize a na něž mu zůstala nezřetelná vzpomínka. Kapitán Fracasse, už zcela rozplynulý, se mu jevil v dálce jen jako bledavý přízrak, který z něho vyšel a navždy se od něho odloučil. Jeho boj s Vallombreusem se mu kreslil v paměti jen v podobě bizarních pohybů, s nimiž vůle neměla co dělat. Připadalo mu, jako by žádná z činností, jimiž se zabýval v tom období, nevycházela od něho, a jeho návrat do zámku přetrhl niti, které to vše vázaly k jeho životu. Pouze láska k Isabelle nevymizela a byla stále živá v jeho srdci, ale spíše jako toužení duše než jako skutečný cit, protože ta, jež byla jejím předmětem, už mu nemohla patřit. Pochopil, že kolo jeho vozu na chvíli vyjelo na jinou cestu a teď zase zapadlo do své osudové koleje, a poddával se tomu v tiché ochablosti. Měl si jen za zlé, že na pár chvil upadl do naděje a iluzí. Proč k čertu také nešťastný chce být šťastný? Jaká bláhovost!

Nicméně se mu podařilo setřást to zmalátnění, a poněvadž viděl v Petrových očích nesmělé otázky, vypravoval stručně tomu poctivému služebníkovvi hlavní skutečnosti, které jej mohly v těch příhodách zajímat; při vyprávění o obou soubojích s Vallombreusem ten dobrák, pyšný, že vycvičil takového žáka, zářil blahem a holí proti zdi napodobil rány, jež mu Sigognac popisoval.

„Bohužel, milý Petře,“ řekl baron s povzdechem, „až příliš

dobře jsi mi ukázal všechna ta šermířská tajemství, jež nikdo tak dobře neovládá jako ty. To vítězství mě zahubilo a poslalo na dlouho a snad navždycky na tento ubohý a smutný hrádek. Stala se mi ta zvláštní nehoda, že vítězství mě porazilo a zničilo mé naděje, místo aby je k něčemu přivedlo. Lépe by bylo, kdybych byl poraněn a třeba i zabit při tom nemilém utkání.“

„Sigognacové,“ odpověděl mravoučně starý služebník, „nemohou být poraženi. Ať už přijde cokoli, pane, jsem rád, že jste zabil toho Vallombreuse. Věc byla jistě provedena podle pravidel, tím jsem si jist, a to je vše, co je tu třeba. Co může namítat muž, který umře krásnou ranou mečem, když je to v boji?“

„Jistě nic,“ odpověděl Sigognac, který se musil usmát nad tou sumární filosofií starého mistra šermíře, „ale cítím se trochu unaven. Rozsvěť lampu a doveď mě do mého pokoje.“

Petr poslechl. Baron šel za služebníkem, doprovázen psem a kočkou, a pomalu vystoupil po starém schodišti se zašlými a vybledlými freskami. Herkulové, trčící z pilířů a čím dál tím vybledlejší, se namáhali udržet namalované římsy, a zdálo se, že klesají pod jejich tíží. Zoufale napínali vychudlé svaly, a přece se jim nepodařilo zabránit, aby na několika místech omítka nevypadla ze zdi. Římsští císaři na tom nebyli lépe, a třebaže se ve svých výklencích tvářili vypínavě a vítězoslavně, tu jeden přišel o korunu, tu zase jiný o žezlo a z tamtoho opadal purpur. Malované žebrovní klenby se na mnoha místech propadlo a zimní deště, zatékající sem trhlinami, namapovaly tu nové Ameriky vedle starých pevnin a známých už ostrovů.

Tato zchátralost, kterou Sigognac, než vyšel ze svého hnízda, nijak zvlášť nepociťoval, bila mu teď do očí, a jak vystupoval po schodišti, uvrhla jej do hluboké melancholie. Viděl nevyhnutelný a osudný konec svého rodu a říkal si: »Kdyby ta klenba měla nějaký soucit s rodinou, nad níž až dosud držela střechu, musila by se zřítit a rozdrtit mě na místě!« Došel ke dveřím do bytu, vzal Petrovi z rukou lampu, poděkoval mu a propustil ho, nechtěje před ním ukázat své dojetí.

Sigognac zvolna prošel prvním sálem, kde před několika měsíci večereli herci. Teď ve vzpomínce na ten veselý obrázek byl ještě truchlivější. Jako by ticho, z něhož byl na chvílku vyrušen, se tam

usadilo znovu a už navždy, ještě chmurnější, hlubší a strašlivější. V té hrobce se podivně rozléhalo, i když jen myš použila řezáků a dala se do hlodání. Portréty, vyklánějící se ze zašlých zlatých rámců, byly v tom slabém svitu lampy znepokojujivé. Jako by se chtěly vytrhnout z tmavého pozadí a jít pozdravit svou nešťastnou ratolest. Přízračný život vstoupil do těchto starobylých podobizen: pohybovaly namalovanými rty a šeptaly slova, jež místo ke sluchu mluvila k duši; smutně zvedaly oči ke stropu a na laku tváří, opocené vlhkostí, se srážely velké krůpěje, jež se třpytily ve světle jako slzy. Duchové předků bloudili zajisté kolem těch obrazů, jež uchovávaly pozemskou podobu, kterou kdysi oživovali, a Sigognac tušil v tajemné hrůze toho pološera jejich neviditelnou přítomnost. Všechny ty podoby v korysech nebo s honzíky vypadaly žalostně a zarmouceně. Jenom poslední portrét, který představoval Sigognacovu matku, jako by se usmíval. Světlo naň dopadlo, a buď že malba byla novější, nebo že skutečně duše na okamžik oživila tuto vnější podobu, portrét měl výraz důvěryplné a rozmarné něhy, čemuž se Sigognac podivil a vzal to za příznivou předzvěst, protože rysy této hlavy se mu jindy vždy zdály zádušné.

Konečně Sigognac vešel do svého pokoje a postavil lampu na stolek, kde dosud ležel svazeček Ronsarda, jež četl tenkrát, když herci v noční době ztloukli na bránu dvorce. Dosud byl na svém místě poškrtený papír, nedokončený náčrt sonetu. Lůžko, jež od té doby nebylo ustláno, mělo vyhloubené otisky po osobách, jež tam poslední odpočívaly. Isabella tam spala. Její milá hlava spočinula na tom polštáři, důvěrníku tolika snění!

Při té myšlence Sigognac cítil v srdci rozkošnou trýzeň milé bolesti, můžeme-li takto spojit slova, jež si odporují. Fantazie mu stavěla živě před oči vnady té rozkošné dívky; nevlídný a protivný hlas rozumu mu říkal, že Isabella je pro něho navždy ztracena, a přece v jakémisi milostném mámení se mu zdálo, že vidí ten čistý a milý obličej mezi záhyby porozhalených závěsů jako obličej bezúhonné manželky, která očekává návrat manžela.

Aby skoncoval s těmito přeludy, jež mu braly odvahu, svlékl se a ulehl, líbaje přitom místo, kde kdysi spočinula Isabella, ale třebaže byl unaven, spánek si dával na čas a on déle než hodinu blou-

díl očima po zchátralém pokoji, tu sleduje podivný měsíční odlesk na zaprášených okenních tabulkách, tu zase nevědomky upřeně zíraje na jeden námět na čalounech, na toho lovce divokých kachen v lese modrých a žlutých stromů.

Pán bděl, ale zvíře spalo. Belzebub se schoulil Sigognacovi v nohách a chrápal jako Mohamedova kočka na prorokově rukávu. Hluboká spokojenost zvířete posléze přešla i na člověka a mladý baron se odebral do říše snů.

Když přišlo ráno, Sigognac byl ještě více než navečer zdrcen, v jakém stavu zpustošení je jeho hrádek. Denní světlo je ke zříceninám a starým krámům nelítostné; krutě odhaluje ubohost, přeželelé záhyby, skvrny, vyrudlost, vrstvy prachu a plesnivinu; noc je milosrdnější, zmírňuje všechno laskavým šerem a cípem svého závoje osušuje slzy věcí. Pokoje, kdysi tak prostorné, mu teď připadaly malé a divil se, že si je zachoval v paměti jako veliké; ale brzy našel míru svého hrádku a vrátil se k bývalému životu jako do starých šatů, které jsme na chvíli odložili; cítil se dobře v tom obnošeném oděvu, jehož záhyby si zvyk přizpůsobil. Jeho denní život se zaběhal. Ráno se krátce pomodlil v pobožené kapli, kde odpočívali jeho předkové, spěšně snědl prostou snídani, cvičil se v šermu s Petrem, vsedl na Bayarda nebo na druhého koně, jež si ponechal, a po dlouhé projížďce se vracel do příbytku zamlklý a zasmušilý jako dříve, povečeřel mezi Belzebubem a Mirautem, ulehl a pro usnutí listoval v neúplných a stokrát už přečtených svazcích z knihovny, zpustošené hladovými myšmi. Jak vidíte, nebylo tu nic ze skvělého kapitána Fracasse, ze smělého soka Valombreusova. Sigognac byl opět naplno zámeckým pánem na Zámku Bídy.

Jednoho dne zašel do zahrady, kam kdysi přivedl obě mladé heřečky. Zahrada byla neošetřena, v nepořádku a zarostlá plevelem ještě víc než kdy dříve; ale šípkový keř, který tenkrát poskytl růžičku pro Isabellu a poupě pro Serafinu, aby se nemohlo říci, že dvě dámy odešly z parku ani trochu neozdobeny kvítím, ten i nyní jako tehdy jako by se nechtěl dát zahanbit.

Na téže větvičce rozkvetly dvě rozkošné růžičky s křehkými okvětními lístky, rozvily se ráno a v srdíčku měly ještě několik rosných krůpějí.

Tento pohled se podivně dotkl Sigognacova citu vzpomínkou, kterou v něm vyvolal. Přišla mu na mysl Isabellina věta: »Na té procházce v zahradě, kdy jste přede mnou rozhrnoval trní, utrhli jste mi planou růžičku, jediný dárek, který jste mi mohl dát; než jsem ji vložila za řádra, nechala jsem do ní skanout slzu a mlčky jsem vám za ni dala svou duši.«

Vzal růžičku, náruživě vdechl její vůni a přiložil rty k lístkům, jako by to byly neméně jemné, růžové a vonné rty jeho přítelkyně. Od té chvíle, co byl odloučen od Isabelly, nepřestal na ni myslit a pochopil, jak nepostradatelná je pro jeho život. Ohlušení ze všech těch překotných příhod, úžas nad těmi osudovými zvraty, nevyhnutelné rozptýlení cestou zabránily v prvních dnech, aby si uvědomil svůj pravý duševní stav. Když se však vrátil do samoty, klidu a ticha, setkával se s Isabellou v každém svém zasnění. Hlavu i srdce měl plné jen Isabelly. Jako lehoučká pára zmizel i sám Yolandin obraz. Ani se neptal, zda vůbec kdy miloval tuto pyšnou krásku, už na ni nemyslel. »Ale Isabella mě přece má ráda,« říkal si, když po sté si vyjmenoval všechny překážky, které se staví proti jeho štěstí.

Tak uplynuly dva nebo tři měsíce. Sigognac byl ve svém pokoji a hledal konečnou pointu k sonetu k oslavě své milované, když Petr přišel pánovi ohlásit, že je tu šlechtic, který si přeje s ním mluvit.

„Se mnou že chce mluvit šlechtic,“ řekl Sigognac, „něco se ti zdá, nebo se on zmýlil! Nikdo na světě nemá se mnou co mluvit; ale pro zajímavost přiveď toho zvláštního smrtelníka. Jak se jmenuje?“

„Nechtěl povědět své jméno, že by vám nic neřeklo,“ odpověděl Petr, otvíraje dveře dokořán.

Na prahu se objevil krásný mladý muž v elegantním jezdeckém oděvu ze sukna ořechové barvy se zelenými prýmkami, v šedých plstěných botách se stříbrnými ostruhami a v ruce se širákem, ozdobeným dlouhým zeleným pérem, takže v plném světle bylo vidět jeho hrdou, jemnou a půvabnou hlavu, jejíž bezvadné rysy, hodné antické sochy, by byla mohla leckterá žena závidět.

Zdálo se, že tento dokonalý kavalír neučinil příznivý dojem na Sigognaca, protože ten lehce zbledl a skočil po meči, zavěšeném v hlavách lůžka, tasil a postavil se do střehu.

„Hrome, pane vévodo, myslil jsem, že jsem vás opravdu zabil. Jste to vy, nebo se mi zjevuje váš stín!“

„Jsem to doopravdy já, Hannibal de Vallombreuse,“ odpověděl mladý vévoda, „já sám z masa a kostí, ani mě nenapadlo zemřít; ale dejte to kordisko co nejrychleji do pochvy. Už jsme se bili dvakrát. To stačí. Příslloví říká, že opakovat něco je pěkné, ale po třetí už protivné. Nepřicházím jako nepřítel. Mám-li já nějaké hříšky vůči vám, vy jste mi to pořádně oplatil. Jsme tedy vyrovnáni. Abych vám dokázal své dobré úmysly, tu je patent, podepsaný králem, který vám dává regiment. Můj otec a já jsme připomněli Jeho Veličenstvu oddanost Sigognaců jeho královským předkům. Chtěl jsem vám osobně přinést tuto příjemnou zprávu. A teď dejte něčemu zakroutit krk, ať je to cokoli, napíchněte na rožeň, co chcete, ale proboha, dejte mi jíst. Hospody na této cestě jsou k zoufání a mé zásoby zůstaly ve voze, který tu někde uvízl v písku.“

„Mám věru strach, pane vévodo, abyste neviděl v mém pohoštění pomstu,“ odpověděl Sigognac s veselou zdvořilostí, „nesmíte přijmout ve zlém hubené jídlo, které dostanete. Vaše přímá a srdečná slova se mě dotýkají v hloubi duše a od nynějška nebudete mít oddanějšího přítele, než jsem já. Víím, že vůbec nepotřebujete mých služeb, ale jsem ve všem při vás. Hola! Petře, sežeň kuřata, vejce, maso a hled co nejlépe počastovat tohoto pána, který umírá hladu a není na to zvyklý jako my!“

Petr dal do kapsy pár pistolí, které mu pán poslal a jichž se dosud nedotkl, sedl na koníka a uháněl do nejbližší vesnice sehnat potraviny. Dostal několik kuřat, šunku, láhev starého vína a u místního faráře, s nímž měl dost práce, než povolil, paštiku z kačeních jater, což byla pochoutka, hodná, aby trůnila na biskupském nebo knížecím stole.

Za hodinu byl zpátky, otáčení rožněm svěřil hubené a otrhané holce, kterou potkal na cestě a poslal do zámku, a prostřel v sále s portréty, vybíraje z fajansového nádobí v příbornících ty kusy, jež měly jen jednu otlučeninu nebo prasklinu, protože na stříbro nebylo pomyslení, poslední kousek už byl dávno projeden. Načež přišel pánovi ohlásit, že „je prostřeno pro pány.“

Vallombreuse a Sigognac se posadili proti sobě na nejméně kul-

havé ze šesti židli a mladý vévoda, jež tato pro něho nová situace rozveselovala, pustil se do jídel, jež Petr s velkou obtíží sehnal, se zábavně dravou chutí. Jeho krásné bílé zuby zpracovaly celé kuře, které, pravda, bylo jako by chcíplo na úbytě, a vesele se zakously do růžového kusu bayonské šunky, a jak se říká, činily se jedna radost. Prohlásil, že kačení játra jsou pokrm jemný, znamenitý a jako ambra, a shledal, že na ten tečkovaně a pruhovaně prozelenalý kozí sýr se výborně pje. Pochválil také víno, které bylo staré a dobrého druhu a jehož barva se rděla jako purpur ve starožitných benátských pohárech. Byl tak dobré nálady, že jednou by byl málem vyprskl smíchem, když viděl, jak Petr sebou trhl, když jeho pán ho oslovil „pane vévodo de Vallombreusi“, užaslý, že je živ, když má být mrtev. Sigognac dělal mladému vévodovi společnost, jak nejlépe mohl, ale stále nechápal, jak může toho elegantního a hrdého velmože, jehož život měl dvakrát na hrotu meče, kdysi soka v lásce, který se jej několikrát pokusil odstranit pomocí hrdlořezů, vidět u sebe, usazeného za stolem.

Vévoda de Vallombreuse pochopil jeho myšlenky, aniž je baron musil vyslovit. Když starý služebník postavil na stůl lahev silného vína a dva menší kalíšky na ten drahocenný nápoj, a potom odešel, protáhl si vévoda mezi prsty konce jemných knírů a řekl baronovi s přátelskou upřímností:

„Dobře vidím, milý Sigognacu, že při vší vaší zdvořilosti se vám mé jednání zdá poněkud divné a náhlé. Říkáte si: „jak je možné, že ten povýšený, zpupný a panovačný Vallombreuse se z takového tygra stal jehňátkem, které by pasačka mohla vodit na pentli?“ Musil jsem šest neděl ležet a trochu jsem uvažoval, jak si to i ten nejsrdnatější může dopřát tváří v tvář věčnosti. Protože jinak smrt pro nás šlechtice není nic, hazardujeme životem s takovou elegancí, jak to měšťák nikdy nedokáže. Cítil jsem nicotnost mnoha věcí a slíbil jsem si, že dostanu-li se z toho, povedu si jinak. Láska, kterou ve mně vzbudila Isabella, se změnila v čisté a posvátné přátelství, a neměl jsem tedy už důvodů vás nenávidět. Už jste nebyl můj sok. Bratr nemůže žárlit na sestru; byl jsem vám vděčný za uctivý cit, který jste k ní projevoval, když ještě byla v postavení, kdy bylo možno si k ní dovolovat. Vy první jste uhodl tu kouzelnou duši pod tím přestrojením za herečku. Byl

jste chudý, a nabídl jste pohrdané ženě největší bohatství, které může mít šlechtic, jméno svých předků. Ona tedy patří vám, teď, když je vznešená a bohatá. Isabellin milenec musí být manželem komtesy de Lineuilové.“

„Ale,“ odpověděl Sigognac, „vždyť ona mě vždy tvrdošíjně odmítala, když mohla věřit v mou naprostou nezištnost.“

„To byla svrchovaná citlivost, andělská ohleduplnost, čistá obětavost, bála se, že bude překážkou vašeho vzestupu a že by uškodila vašemu štěstí. Ale jejím uznáním se situace obrátila.“

„Ano, teď bych já jí byl na překážku v jejím vysokém postavení. Mám právo být méně oddaný než ona?“

„Máte dosud rád mou sestru?“ zeptal se vévoda de Vallombreuse vážným hlasem. „Jsem její bratr a mám právo položit vám tu otázku.“

„Z celé duše, z celého srdce, ze vší své krve,“ odpověděl Sigognac; „tolik a víc, než kdy muž miloval ženu na této zemi, kde nic není dokonalého, kromě Isabelly.“

„V tom případě, pane kapitáne mušketýrů, z něhož brzy bude krajský správce, dejte osedlat koně a pojedte se mnou do Vallombreuse, abych vás formálně představil knížeti otci a mé sestře komtese de Lineuilové. Isabella odmítla vzít si za manžela rytíře de Vidalinca a markýze de l'Estanga, a jsou to pěkní mladí muži, na mou věru; ale myslím, že se nedá moc prosit, aby si vzala barona de Sigognaca.“

Nazítří vévoda a baron odcválali bok po boku směrem k Paříži.

CHIQUITINO VYZNÁNÍ LÁSKY

Hustý dav plnil náměstí Grève, ačkoli byla ještě časná ranní hodina, jak ukazoval orloj na radnici. Velké střechy, jež stavěl Dominique Boccadoro, se rýsovaly nafialovělou šedí na mléčně bělavém nebi. Jejich chladný stín se pokládal až doprostřed náměstí a zahaloval ponuré lešení, převyšující tak o dvě stopy okolní průčelí a pomazané krvavě červenou barvou. V oknech domů se tu a tam ukázala hlava a zase zmizela, když viděla, že podívaná ještě nezačala. Nějaká stará žena dokonce vystrčila vrásčitý obličej z výkyže vížky na rohu náměstí, odkud podle pověsti prý se paní Markéta dívala na popravu La Môlovu a Coconasovu: katastrofální proměna krásné královny v ošklivou čarodějnici! Na kamenný kříž, který stojí na kraji svahu k řece, se s velkou námahou vyšplhal kluk, zavěsil se tam a držel se oběma rukama příčného břevna, nohama objímaje peň, v tak obtížné pozici, jako byl zlý lotr, ale které by se zřejmě nevzdal ani za placku, ba ani za jablkový koláč. Odtud viděl na zajímavou zvláštnost na lešení, kolo, na němž měl být odsouzenec lámán, provazce, kterými měl být přivázán, tyč, kterou se mu měly zpřerážet kosti, samé věci hodné pečlivé prohlídky.

Kdyby však si byl některý z diváků vzpomněl podívat se pozornějším okem na toho takto usazeného chlapce, byl by našel ve výrazu jeho obličeje docela jiný cit než sprostou zvědavost. Nebyla to surová přitažlivost popravu, co tam přivedlo tu mladou bytost se snědou pletí, s velkýma, tmavě vroubenýma očima, s třpytnými zuby a s dlouhými černými vlasy, jež se osmahlyma

rukama křečovitě držela kamenné příčky. Jemnost rysů také ukazovala na jiné pohlaví, než říkaly šaty; ale v tu stranu se nikdo nedíval, všechny hlavy se obracely k lešení nebo k nábřeží, odkud se měl vynořit odsouzenec.

V tom shluku bylo vidět několik známých tváří; červený nos v bledém obličejí ukazoval na Malartica a nad záhyby pláště, přehozeného po španělsku přes rameno, vyčnívalo dost z ostře zakřiveného profilu Jaquemina Lampourda, aby nebylo možno pochybovat o jeho totožnosti. A třebaže měl Chlastonos klobouk naražený až na obočí, aby nebylo vidět, že nemá ucho, které mu urvala Ožralnohova kulka, bylo jej snadno poznat v tom velkém otropovi, který seděl na patníku a kouřil z dlouhé holandské dýmky, aby si zkrátil chvíli. Ožralnoha pak rozmlouval s Křivohubým a u schodiště před radnicí se peripateticky procházeli a rozmlouvali o tom a onom ještě jiní stálí hosté od *Korunované ředkve*.

Náměstí de la Grève má prazvláštní přitažlivost pro vrahy, řemeslné zabijáky a šejdíře, kteří tam jednoho dne mají vzít osudný konec. Místo aby se tomu neblahému místu vyhýbali, táhne je to k němu. Chodí kolem napřed ve velkých kruzích, potom v menších a menších, až tam uvíznou; s oblibou se dívají na šibenici, kde budou viset; lačně si prohlížejí její strašlivou podobu a na šklebu odsouzenců se seznamují a sprátelují se smrtí; věru opačný účinek představám justice, která pohledem na muka chce zločince odstrašit.

Sběh takové chátrý ve dnech popravý vysvětluje i to, že hlavní osoba tragédie je vždycky příbuzný, známý a často spoluviník. Jdou se podívat, jak věší bratrance, jak lámou kolem miláčka, jak přismažují toho poctivce, jehož falešné peníze nosili rozměnit. Chybět při té slavnosti by byla nezdrovilost. Odsouzenci je milé, když vidí kolem popraviště obecenstvo známých tváří. To ho drží a povzbuzuje. Nechce být zbabělý před těmi, kdo dovedou ocenit pravé zásluhy, a hrdost mu přichází na pomoc v bolesti. I ten, který by řval jako ženská, kdyby ho bezejmenně odpravovali někde ve sklepě, umírá v tomto společenství jako Říman.

Odbilo sedm hodin. Poprava se měla konat teprve o osmé. A Jacquemin Lampourde, slyše údery hodin, řekl Malarticovi: „Tak to vidíš, že jsme měli ještě čas vypít si láhev; ale ty jsi vždy-

ky netrpělivý a nervózní. Což abychom se vrátili ke *Korunované ředkvi*? Nudí mě tady stát a očumovat. Stojí to za tak dlouhé čekání, dívat se, jak lámou na kole nějakého chudáka? To je hloupá, měšťácká a všední poprava. Kdyby to bylo takové pěkné čtvrcení čtyřmi koňmi, aby na každém seděl profousův biřic, nebo takové štípání rozžhavenými kleštěmi, nebo takové použití vařící smoly a roztaveného olova, nějaké důmyslné mučení a pěkně bolestivé, které by dělalo čest soudcově fantazii nebo katově obratnosti, oh, pak bych neřekl! Už z lásky k umění bych zůstal; ale pro tak málo, fuj!“

„Myslím, že nejsi spravedlivý k lámání na kole,“ odpověděl mravokárně Malartic a mnul si nos, červenější než jindy; „kolo má své přednosti.“

„Proti gustu žádný dišputát. Každý má svou zvláštní zálibu, jak řekl jeden velmi slavný latinský autor, jméno jsem už zapomněl, protože v mé paměti se drží jen jména velkých kapitánů. Tobě se líbí kolo; nebudu ti v tom odporovat a vydržím ti dělat společnost až do konce. Ale uznej aspoň, že takové stínání, které se provádí damaskovanou čepelí, jež má ve hřbetě zalitou rtuť, aby měla pádnost, k tomu je třeba mít oko, sílu a šikovnost a je to nejen přitažlivá, ale také ušlechtilá podívaná.“

„Ano, ovšem, ale je to hned hotovo, jako blesk. A potom, stětí je rezervováno pro šlechtice. Uříznutí hlavy je jednou z jejich výsad. Mezi lidovými popravami se mi zdá kolo lepší než sprosté pověšení, které se hodí jen tak ještě pro podřadné zločince. Agostin je víc než obyčejný zloděj. Zaslouží si něco lepšího než jen provaz a soud se k němu zachoval s vážností, jaká mu patří.“

„Ty jsi měl vždycky slabůstku pro Agostina, nejspíš kvůli Chiquitě, její podivnost dráždila tvé prostopášné oko; já nemám takový obdiv k tomu banditovi, ten se tak hodil k tomu, aby pracoval na silnicích a v horských roklích jako *salteador*, ale ne na jemnou práci, jaké je třeba v civilizovaném městě. Jemnosti řemesla nezná. Dělá to surově, divoce, po venkovsku. Při nejmenší překážce vytáhne nůž a bezhlavě a divošsky zabíjí. Roztít gordický uzel neznamena její rozvázat, ať si o tom Alexandr myslel cokoli. A kromě toho, mečem nepracuje a to je málo ušlechtilé.“

„Agostinovou specialitou je navaja, to je nástroj jeho vlasti; on

přece nedupal jako my celá léta po dlaždicích v šermírnách. Ale v jeho způsobu je nenadállost, smělost a originalita. Jeho vrh nožem spojuje zajímavost balistiky a diskretní jistotu ostré zbraně. Předmět je zasažen na dvacet kroků a bez hluku. Moc lituji, že jeho kariéra tak brzy skončila. Počínal si dobře; byla to lví odvaha.“

„Já,“ odpověděl Jacquemin Lampourde, „já jsem pro akademickou metodu. Co nemá formu, nestojí za nic. Kdykoli chci zaútočit, zaklepu svému muži na rameno a dám mu čas, aby se postavil do střehu; chce-li, ať se brání. To je potom souboj, a ne vražda. Já jsem zápasník, a ne vrah. Je pravda, že má hluboká znalost šermu mi dává velké šance a že můj meč je skoro neomylný; ale vyznat se ve hře neznamená fixlovat. Mrtvému seberu peněženku, hodinky, klenoty, jiní by to na mém místě také udělali. Namáhal jsem se a musím tedy mít nějaký zisk. Říkej si co chceš, ta práce nožem se mi protiví; to je tak pro venkov a pro sprostáky.“

„Oh! Jacquemine Lampourde, ty si potrpíš na zásady a od toho tě neutrhne, ale trochu fantazie v řemesle není na škodu.“

„Připustil bych odbornickou fantazii, složitou a vybroušenou; ale tato ukvapená a divoká surovost je mi proti mysli. A potom, Agostin se hned opije krví a v té rudé opilosti bije nazdařbůh. To je slabost; když se pije ze závratného poháru vraždy, je třeba mít jasnou hlavu. Vždyť také v tom domě, kam se posledně vloupal za krádeží, zabil muže, který se probudil, i ženu, která spala; to je zbytečná vražda, až příliš krutá a neslušná. Ženy se zabíjet nemají, leda když křičí, a i tu ještě je líp dát jim roubík — vždyť přece když tě potom chytí, soudce a lidé jsou nad tou řezničinou celí bez sebe a dívají se na tebe jako na netvora.“

„Mluvíš jako svatý Jan Zlatoústý,“ odpověděl Malartic, „povídáš to tak svrchovaně a nezvratně, že nemohu proti tomu nic říkat; ale co se stane s tou chudinkou Chiquitou?“

Tak filosofovali Jacquemin Lampourde a Malartic, když od nábreží se vynořil kočár a dav se hnul a rozvlnil. Koně nemohli kupředu a vzpínali se a jejich kopyta občas dopadla na boty, což vedlo mezi otrapy a lokaji k mrzutým řečem a k nadávkám.

Stínění pěšáci by se byli s chutí vrhli na kočár, nebýt vévodského znaku na dvířkách, který jim přece naháněl strach, třebaže

to byli lidé, kteří ničeho valně nedbali. Srocení bylo brzy tak husté, že ekvipáž se musila zastavit vprostřed náměstí a kočí, nehybně sedící na kozlíku, vypadal zdálky, jako by seděl na hlavách. Aby si otevřel cestu a projel, to by byl musil rozdrtit příliš mnoho chátry a ta chátra, která tu na Grève byla doma, by si to sotva dala líbit.

„Ta holota čeká nejspíš na nějakou popravu a nevyklidí pole, dokud odsouzence nesprovodí ze světa,“ řekl nádherně oděný krásný mladý muž příteli, který měl rovněž pěkné vzezření, ale oblek skromnější, a seděl vedle něho v kočáru. „K čertu s tím hlupákem, musí jít na kolo, právě když tudy jedeme. Nemohl to odložit na zítřek?“

„Věřte,“ odpověděl přítel, „že nic lepšího si nežádal a že ta nehoda je pro něho ještě mrzutější než pro nás.“

„Co můžeme udělat lepšího, milý Sigognacu, než se odevzdat osudu a obrátit hlavu na druhou stranu, když nám ta podívaná bude protivná, ale to je těžké, když se blízko vás děje něco strašného; vzpomeňte si na svatého Augustina, také si sliboval, že bude mít v cirku oči zavřené, ale otevřel je, když lid začal křičet.“

„Ale rozhodně nebudeme dlouho čekat,“ řekl Sigognac, „podívejte se tam, Vallombreusi; dav se rozhrnuje před vozíkem s odsouzcem.“

A opravdu, přijížděl vozík obklopený několika biřici, tažený herkou, která volala po Montfauconu, a s rachocněním starého železa se prodíral shlukem zvědavců směrem k popravišti. Na prkně, položeném přes korbu, seděl Agostin vedle bělovousého kapucína, který mu podával ke rtům mosazný krucifix, oblýskaný polibky těch, kteří umírají v dobrém zdraví. Bandita měl vlasy převázané šátkem, jehož cípy mu padaly vzadu na šíji. Hrubá plátěná košile a kalhoty ze starého serže byly celým jeho oděvem.

Byl v popravním úboru. Kat už se zmocnil svršků odsouzence, jak bylo jeho právo, a ponechal mu jen tyto hadry, které na umření docela stačily. Systém provazů, jehož konec držel mistr popravčí, sedící vzadu, aby jej odsouzenec neviděl, spoutával Agostina, ale ponechal mu zdánlivou volnost. Katův pomocník seděl na jedné straně korby, držel otěže a s rozmachem šlehal hubenou kobyľu.

„Ale hledme,“ řekl Sigognac v kočáru, „ten na vozíku, to je bandita s panáky, který mě zastavil na silnici, jak jsem vám vypravoval, když jsme tamtudy jeli.“

„Pamatuji se,“ odpověděl Vallombreuse, „a srdečně jsem se tomu zasmál; ale zdá se, že ten dareba potom se pustil do vážnějších věcí. Ctižádost ho zahubila; ale drží se dost dobře.“

Agostin, trochu pobledlý pod osmahlou pletí, se rozhlížel starostlivě po davu, jako by někoho hledal. Když projížděl vedle kamenného kříže, uviděl toho chlapce, o němž jsme mluvili na začátku kapitoly a který se nehnul ze svého místa.

Záblesk radosti se mu zatřpytil v očích, rty se mu pootevřely v slabém úsměvu; nepostřehnutelně pokynul hlavou, a bylo to sbohem a už poslední projev, a řekl polohlasem: „Chiquita!“

„Synu, jaké slovo jste to vyslovil,“ řekl kapucín, mávaje krucifixem, „vypadá to jako jméno ženy. Nejspíš je to nějaká Egypťanka nebo lehká ženská. Myslete spíše na svou spásu; jste na prahu věčnosti.“

„Na venkovského loupežníka, kterého by mělo zastrašit, že umírá mezi Pařížany,“ řekl Jacquemin Lampourde, který se prodral k popravišti, pracuje lokty mezi těmi zevlouny a kmotrami, „ten Agostin se drží moc dobře; není nijak zvlášt skleslý a nevypadá už předem, jak to bývá, jako umučená mrtvola. Hlava se mu nekymácí, drží ji vzhůru a rovně; a odvahu má, podíval se zpřímá na ten nástroj. Neklame-li mě zkušenost, bude mít správný a slušný konec, nebude fňukat a tlouci sebou a chtít dělat doznání, aby získal čas.“

„Oh! Pokud jde o to, žádné nebezpečí,“ řekl Malartic; „na mučení si dal vyrazit osm zadních zubů, jen aby neotevřel ústa a nezradil kamaráda.“

Za těch krátkých projevů dojel vozík k popravišti, napřed šel biřic, za ním lehce vystoupil po schůdcích Agostin, kterého se přidržoval kapucín, a za nimi kat. Asi za minutu už byl Agostin na kole a katovi pomocníci jej pevně přivázali. Kat odhodil rudý plášť s našitou bílou stužkou na rameni, vyhrnul si rukávy, aby se pohyboval volněji a pohodlněji a sehnul se pro osudnou tyč.

To byl vrcholný okamžik. Úzkostná zvědavost sevřela hrudi diváků. Lampourde a Malartic zvážněli; ani Chlastonos už ne-

kouřil a vyndal dýmku z úst. Křivohubý, cítě, že nad ním visí podobná nehoda, vypadal melancholicky a zadumaně. Pojednou prolétlo davem jakési zachvění. Kluk, který trčel na kříži, sjel na zem, propletl se jako užovka srocením, přilétl k popravišti, vzal jeho schody dvěma skoky, a užaslý kat, který už zvedal železo, měl proti sobě bledý, jiskrný obličejíček, milý obličej, vyzařující takovou rozhodnost, že se nevolky zarazil a zadržel ránu, která už měla dopadnout.

„Jdi odtud, kluku, nebo ti rozbiju tyčkou hlavu,“ rozkřikl se kat.

Ale Chiquita vůbec neposlouchala. Bylo jí docela jedno, bude-li zabita. Sklonila se k Agostinovi, políbila ho na čelo a řekla: „Já tě mám ráda;“ a potom, pohybem rychlejším než blesk, mu vbodla do srdce navaju, kterou vzala Isabelle. Rána byla vedena tak pevnou ruku, že smrt byla skoro okamžitá; sotvaže měl Agostin čas zašeptat „Díky“.

*Na uštknutí toho hada
v apatyce není rada,*

zašeptalo děvče s výbuchem divokého a šíleného smíchu a seskočilo s popraviště, kde kat, ohromený tím, co se stalo, stál se zbytečnou tyčí v ruce, nejsa si jist, má-li lámat kosti mrtvole.

„Dobře, Chiquito, výborně,“ neudržel se a volal Malartic, který ji v chlapeckých šatech poznal.

Lampourde, Chlastonos, Ožralnoha, Křivohubý a přátelé od *Korunované ředkve*, užaslí nad tím činem, udělali hustý živý plot, aby vojáci nemohli běžet za Chiquitou. Ta umělá překážka vyvolala hádky a strkání tu a tam s nějakým tím štulcem, a tak měla malá čas proběhnout až k Vallombreusově kočáru, který stál na rohu náměstí. Vyskočila na stupátko přidržujíc se dvířek, poznala Sigognaca a řekla mu zadýchaně: „Zachránila jsem Isabellu, teď zachraň ty mne.“

Vallombreuse, kterého ta bizarní scéna velmi zaujala, vykřikl na kočího: „Jeď tryskem, a třeba i přes tu sebranku.“ Ale kočí nemusil nikoho přejet. Dav se horlivě rozhrnul před kočárem a hned se zase zavřel, aby zarazil vlašné pronásledování žoldnérů. V ně-

kolika minutách byl kočár u brány svatého Antonína, a poněvadž sem ještě se nemohl donést ohlas té příhody, poručil Vallombreuse kočímu, aby zmírnil jízdu, neboť ekvipáž letící takovou rychlostí by se právě mohla zdát podezřelá. Když projeli předměstím, vzal Chiquitu do vozu. Posadila se beze slova na polštář proti Sigognacovi. Pod tím naprosto klidným vzhledem byla v nejvyšším stupni vzrušení. Ve tváři se jí nepohnul ani sval, ale přívál krve jí zbarvil jinak vždy bledé líce a dával jejím velkým očím, které se strnule dívaly a neviděly, nadpřirozený lesk. S Chiquitou se stala změna. Ten násilný čin roztrhl dětskou kuklu, v níž spala mladá dívka. Když ponořila nůž do srdce Agostinovi, otevřela tím bodnutím také srdce svoje. Z vraždy se zrodila láska; to bizarní stvoření, skoro nepohlavní, zpoła kluk a zpoła žabka, jakým až dosud byla, to rázem zmizelo. Změnila se v ženu a políbení i rána nožem — náruživá láska, která vyrašila v jediné minutě, došla tak navždy svého naplnění.

Kočár hrčel dál a za stromy bylo už vidět velké břidlicové střechy zámku. Vallombreuse řekl Sigognacovi: „Půjďte do mého bytu a trochu se upravíte, než vás dovedu k sestře, která neví o mé cestě a vašem příjezdu. Chtěl jsem, aby to bylo neočekávané, a těším se na to. Stáhněte záclonku na vaší straně, abyste nebyl vidět, ať je překvapení úplné; ale co uděláme s tím dáblíkem?“

„Poručte,“ řekla Chiquita, jež ve svém hlubokém zadumání zasllechla Vallombreusova slova, „poručte, aby mě dovedli ke slečně Isabelle; ta ať rozhodne o mém osudu.“

Kočár se spuštěnými záclonkami vjel na hlavní nádvoří. Vallombreuse řekl lokaji, aby zavedl Chiquitu ke komtese Lineuilové, zavěsil se do Sigognaca a vedl ho do svého bytu.

Když Isabella spatřila Chiquitu, odložila knihu, kterou právě četla, a utkvěla na dívce pohledem plným otázek.

Chiquita stála nehybně a mlčky, až lokaj odešel. Potom jaksí slavnostně přistoupila k Isabelle, vzala ji za ruku a řekla:

„Nůž je v Agostinově srdci; nemám už pána a potřebuji být někomu oddána. On je mrtev a po něm jsi to ty, koho na světě mám nejraději; ty jsi mi dala perlový náhrdelník a políbila jsi mě. Chceš, abych byla tvou otrokyní, tvým psem, tvým skřítkem? Poruč, ať mi dají černý hadr, abych mohla nosit smutek za svou